

NOVI AKORDI

GLASBENO-KNJIŽEVNA PRILOGA

X. letnik
Zvezek 3

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10.—, za 1/2 leta K 5.—, posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
Maj 1911

Vse prispevke je izključno nasloviti le na *strokovno* uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaprošeno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1. za druge prispevke 8 dne prejšnjega meseca.

Pretisk člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.



Nekoliko podatkov o ustanovitvi slovenske opere pri „Dramatičnem Društvu v Ljubljani“.

(Črtica iz mojega življenja.)

FRAN GERBIČ.

naši operi in nekaki nepotrebni operni krizi se v zadnjem času mnogo govori in piše. Morda ne bo odveč, ako napišem nekoliko podatkov o njenem početku in ustanovljenju, ker je to v ozki zvezi z mojim delovanjem na tem polju in je gotovo mlajši generaciji mnogo tega neznan.



Bilo je leta 1886., ko sem dobil od svojega prijatelja *Fr. Drenika* v Lvov, kjer sem bil tedaj nastavljen na tamošnjem konservatoriju za profesorja, povabilo v imenu odbora »Glasbene Matice«, naj bi prevzel vodstvo Matičine šole, zborovodstvo čitalniškega pevskega zbora in kapelništvo pri »Dramatičnem Društvu«. Da bi se ne bil odzval temu povabilu, ako bi bile pri tem odločevale gole številke, je razvidno iz naslednjega. Ko sem v tej zadevi govoril s predsedništvom konservatorija, da me razveže mojih tamošnjih službenih obveznosti, ker hočem iti v Ljubljano, so me vprašali za razloge, iz katerih hočem zapustiti Lvov, in pa koliko bo znašala moja letna plača v Ljubljani. Povedal sem jim, da bo znašala za vsa tri mesta 1300 gl. in sicer v »Gl. Matici« 800 gl., v čitalnici 300 gl. in pri »Dramat.

Društvu« 200 gl. — (V resnici pa sem prejemal v »Gl. Matici« pri mojem dohodu le 700 in ne 800 gl., kakor se mi je prvotno pisalo). — Na to mi je predsedništvo stavilo predlog, naj odstopim od svojega namena, da mi v tem slučaju poviša plačo za toliko, kolikor bi znašala vsa moja letna plača v Ljubljani. Na to sem jim odgovoril, da se nisem nikdar pritoževal zavoljo svoje plače, ker je vsem znano, da so moji letni dohodki v Lvovu najmanj trikrat tako veliki, kakor se mi jih zagotavlja v Ljubljani. Da me ne vleče v domovino boljše gmotno stanje, številke dovolj jasno govore, pač pa čutim v sebi neko dolžnost in željo, da po svoji skromni moči kaj storim za razvitek glasbene umetnosti v svoji domovini. Pri Vas, gospodje, je to polje bolj obdelano kakor pri nas, ker imate dovolj domačih moči za to, pri nas pa jih manjka. Temu ni bilo ugovarjati, in tako sem se poslovil od konservatorija ter odšel v Ljubljano.

Svojemu prijatelju, Dreniku, ki je vodil vso akcijo za moj prihod v Ljubljano in ki je bil tedaj odbornik vseh treh navedenih društev, sem že tedaj pisal iz Lvova, da bom stremeljal za tem, da privedem »Dram. Društvo« do ustanovitve slovenske opere, dasi tedaj še operete ni imelo. Prejšnja leta so pač semtertja pri posebno ugodnih slučajih spravili kako opereto na oder, toda pri mojem dohodu ni bilo stalno angažiranih moči za njo. Ko sem torej društvenemu odboru naznanil svoje dotično mnenje, se mi je reklo, da mi bodo jako hvaležni, ako dobe sčasoma vsaj opereto. To pa se je zgodilo koj prvo leto. Izbral sem za to »Mesečnico«, opereto *Iv. pl. Zajca*, ki jo je poslovenil *Bavdek Ulčarjev*. V tej opereti nima zbor opravila in sem jo ravno zavoljo tega izbral, ker nisem tedaj še imel zbora na razpolago. 25. januarja 1887. je bila v starem gledališču prva predstava. V opereti je sodelovala moja soproga, svakinja *Lujiza Daneševa*, zdaj

omožena *Trstenjakova*, in *Gizela Nigrinova*, moške vloge sta igrala *Slavko Ravnikar* in *Perdan*. Vspeh je bil izreden, aplavza ne konca ne kraja. Dne 17. februarja se je imela opereta ponavljati, toda v noči od 16. na 17. februar je gledališče pogorelo, in tako je bilo »Dram. Društvo« brez strehe. Društvo je postavilo v nekdanji čitalnični dvorani v Souvanovi hiši provizoričen oder, na katerem so se nadaljevale predstave, dokler ni bilo zgrajeno novo gledališče. To vse se je hitro zgodilo. Že 27. februarja je bila prva predstava na odru v čitalnici, kjer so se predstavljale tri kratke igre, in 6. marca se je zopet ponavljala opereta »Mesečnica«.

Za »Mesečnico« so sledile druge operete, kakor »Pierot in Violeta« *Ant. Adama*, »Deklica elizonska« *J. Offenbacha*, »Vzbujeni lev« *Iv. Brandla*, »Pot po nevesto« *A. E. Titla*, »Cannebas« *Fr. pl. Suppéja*, »Tičnik« *dr. Benj. Ipavca* in »Mornarji na krov« *Iv. pl. Zajca*. Vse te operete so se sicer že pele poprejšnja leta, ko so bile razmere tako ugodne, da so imeli ravno primerne diletantske moči na razpolago, toda nit teh predstav se je bila pretrgala; od 13. maja 1876 do mojega prihoda se je pela 28. aprila 1878 »Marija ali hči polkova« od Saint-Georges in Bayarda in 20. in 21. septembra 1884 »Jamska Ivanka« *M. Vilharja*. Ker tedaj pri »Dram. Društvu« ni bilo pevskega zbor, sem sestavil iz pevcev in pevk, kateri so se za to priglasili, nekak provizoričen zbor, ki pa ni bil angaževan stalno, marveč je dobival vsak pojedinec iz početka po 1 gl. in po 1 gl. 50 kr. za predstavo. Z moškim zborom je bilo še precej dobro, ker so sodelovali nekateri pevci od pevskega društva »Slavec« in včasih tudi nekateri pevci od čitalniškega pevskega zbor, toda z ženskim zborom sem imel pravi križ. Tu ni bilo dobiti uporabnih moči. Če sem dobil kako pevko, ki je imela dober glas, je bila pa sicer popolnoma nemuzikalna. Ker ni bilo drugih, sem se moral ukvarjati tudi s takimi, in pri skušnjah sem pogosto naletel na eno ali drugo, ki je pela iz not, katere je narobe v roki držala; bilo je vse eno, poznala jih itak ni. Učiti sem jih toraj moral po sluhu peti, kakor kose, dokler so si svoje vloge zapomnile. Najtežje je bilo z altom. Komaj sem jih naučil, da so znale svojo partijo na pamet, če so same pele; toda ko so pele s sopranom skupaj, je alt zginil, da ga ni bilo več slišati, ker so koj zabredle v sopranov glas in pele sopran. Kako utrudljivo in mučno je bilo zame tako učenje, si more misliti le oni, ki je kaj takega sam poskušal. Peti sem moral z zborom vse pojedine glasove tako dolgo, dokler so si svoje vloge zapomnili. Ni čuda, ako sem večkrat pri tem tako ohripel, da še naglas govoriti nisem mogel. Tedaj sta posegli vmes moja soproga in svakinja. Ko je ohripela pri tem prva, jo je nadomeščala druga. Tako smo se vrstili v hripavosti in izmučenosti drug za drugim, dokler smo svoj namen dosegli in se je zbor priučil svojih vlog. Še danes se čudim, kako sem mogel izdržati ves ta napor. Zato

sem pa tudi vlekkel mastno plačo 16 gl. 66 1/2 kr. na mesec, moja soproga in svakinja pa sta imeli po 15 gl. za predstavo in za nabavo potrebne garderobe različnih vlog.

Po malem je šlo tudi to na bolje. V ženski zbor je prišlo par boljših pevk, katere so hitreje pojmovale, in teh so se držale tudi druge. Ko je bil zbor tako nekoliko bolj izvežban, sem mislil na učenje opere. Za prvo operno predstavo sem izbral komično opero »V vodnjaku« v enem dejanju in v dveh oddelkih od *Vil. Blodka*, koje libreto sem sam prevedel. Sopranovo vlogo Jerice je pela Daneševa, altovo vlogo Veronike moja soproga, za tenorovo in basovo vlogo pa nisem imel angažiranih moči. Zato sem naprosil *Pavška*, ki se je petja pri meni učil in je imel lep tenorski glas, da je pel Jankota, in učitelja *Pianeckega*, ki je prevzel partijo Jurja. Tako se je naštudirala prva opera in vmes je moja soproga še soliste naučila kretanja na odru in potrebne igre njenih vlog. Opera se je nato pela 25. marca 1889 na odru še v stari čitalnici. Ker nisem imel orkestra na razpolago, se je izvajala s spremljevanjem klavirja in godal, če se ne motim je bila tudi flavta zraven. Predstava se je obnesla nad vse pričakovanje dobro, in občinstvo je bilo elektrizovano ter ni moglo prehvaliti našega prvega opernega početka. Enako tudi kritika. To je spodbudilo vse sodelujoče, da so še dalje z večjo vnemo pohajali k skušnjam in se učili novih oper, katere so sledile. V čitalnici so se na to predstavljale še opere »Miklavž«, v dveh dejanjih od *J. R. Rozkošnega* (30. aprila 1889) in opera »Codrillo« v enem dejanju od *Rud. Wurmba* (25. marca 1892). Tudi tej operi sem libreto poslovenil sam. Medtem so se semtertja pele že poprej omenjene operete. Parkrat, in to že koncem sezone 1892, so se peli tudi pojedini prizori iz Verdijeve opere »Trubadur« in iz opere »Puščavnikov zvonček« od *Aimé Maillarta*. Tenorjev part je pel v obeh operah tenorist *Fr. Bučar*.

Na to se je preselilo »Dram. Društvo« v novo zgrajeno gledališče, ki se je bilo 29. septembra 1892. slovesno otvorilo. Igrala se je uvertura iz *Glinkove* opere »Ruslan in Ljudmila«, nato je bil prolog, ki ga je za otvoritev spesnil profesor *Funtek*. Predstavljala pa se je *Jurčičeva* tragedija »Veronika Deseniška«. Ker so se predstave v novem gledališču pomnožile in se je na teden po dvakrat in trikrat igralo, je bilo treba skrbeti za bogatejši operni repertoar. V orkestru je igrala vojaška godba. Manjkalo pa nam je solistov za moške vloge. Za tenorske vloge sem iz početka izvežbal *Jos. Pavška*, baritona in basa pa nisem imel, in tako so angaževali basbaritona *Fedczkowskega*, mojega učenca na konservatoriju v Lvovu. Tedaj sem predlagal za uprizoritev *Mascagnijevo* opero »Cavalleria rusticana«. Le težko je odbor v to privolil, nazadnje pa je vendar naročil iz Milana potrebni notni material s pravico uprizoritve, zakar je bilo treba plačati 300 gl. Ko je material došel, so mi nekateri odborniki očitali, da so denar zastonj potrošili, ker se opera z na-

šimi močmi itak ne da uprizoriti. Zato je neki odbornik celo nasvetoval, da se ves material s pravico uprizoritve za isto ceno, kakor se je nabavil, odstopi tedanjemu ravnatelju nemškega gledališča. Temu pa sem se jaz odločno uprl, rekoč, da, kar sem obljubil, hočem tudi izvesti, in pri tem je ostalo. Neki odbornik pa je rekel: »Za vrat se dam obesiti, ako boste z našimi močmi opero uprizorili.« Vse to pa me ni motilo. S podvojeno energijo sem šel na delo in pričel s skušnjami. Največ težav mi je pri tem delal še ne dovolj izvežbani ženski zbor, ki se je v novem gledališču za nekoliko pomnožil, seveda samo z neizvežbanimi pevkami. Toda obupal nisem; imel sem ž njimi toliko skušenj, dokler se niso na pamet priučile svojih vlog. Ker je bilo za zbor, ki poje v tej operi v dveh oddelkih: eden na odru in drugi za sceno, premalo pevskega osebja, nam je pomagal moški in ženski zbor »Glasbene Matice«. Opera je bila s tem popolnoma pripravljena za uprizoritev. Moja soproga je pela Santuzzo, *Daneševa Lolo*, *Giz. Nigrinova* Lucijo, *Pavšek* Turidduja in *Fedczkowsky* Alfija. Tako naštudirana opera je pri svoji premieri za naše razmere uspela nad vse sijajno. Ves večer je bilo občinstvo navdušeno in je pevce odlikovalo s frenetičnim aplavzom. Pri tej priliki naj omenim še »Intermezzo«, ki se je odigral po predstavi za kulisami. Gori omenjeni odbornik je šel namreč po predstavi čez oder. Ko ga je zapazil neki pevec, zakliče »Dajte mi strik«. Nič slabega sluteč, ga ta vpraša: »K čemu ga pa potrebujete?«. »Da Vas obesim«, je bil njegov lakoničen odgovor; »saj ste rekli, da se daste obesiti, ako bomo to opero uprizorili!« Kisel obraz dotičnega gospoda si lahko vsakdo predstavlja.

Za to opero so sledile opere »Teharski plemiči« *dr. Benj. Ipavca*, »Prodana nevesta« in »Poljub« *Bed. Smetane*, *Webrov* »Čarostrelec«, »Nočišče v Granadi« *K. Kreutzerja* i. t. d. Te opere zahtevajo večjega solističnega osebja, kakor smo ga do tedaj imeli. Torej je bilo treba gledati, da se, in to seveda stalno, angažirajo nove moči. Razun tenorista Bučarja in Fedczkowskega v zadnjem času ni bilo stalno angažiranih solističnih moči, in so te, kakor sem že omenil, sodelovale le za neznamenit honorar za vsako predstavo. Angažirale so se torej nove moči in to po receptu, kakor je pri nas že navada, da je vse tuje bolje od domačega (menda zato, ker je dražje), same tuje sile: dve primadoni, tenorist in basist. Tenorista Fr. Bučarja so pustili iti v tujino. Imel je v sezoni 50 gl. mesečne plače, poleti nič. Zahteval je 100 gl. mesečne plače, a na to zahtevo mu še odgovorili niso. Ko je bil tako primoran, iskati si svojo eksistenco v tujini, kjer je sprejel trikrat boljši angažma, ni manjkalo rekriminacij, kakor n. pr. »po zimi smo ga 'futrali', zdaj nam je pa hrbet obrnil« i. t. d. Znano je, da je Bučar pel na velikih odrih, kakor v Pragi, v Lipskem, v Frankobrodu, na dvorni operi na Dunaju, v Berlinu i. t. d. Poznejša leta, ko so morali tenoristom plačati po 200 in 300 gl. mesečne gaže, je bilo denarja dovolj;

za domačina, ki je bil popolnoma zmožen svojega materinega jezika, ga ni bilo.*) Sploh se je od tedaj po tujih silah pričelo nekakošno »šravfanje« gaž na kviško. Tako n. pr. so neki primadoni, ki je imela prvo leto 120 gl. mesečne plače koj v drugem letu povišali na 200 gl., dasiravno tedaj ni bilo pri nas še nikakoršne draginje. Svaril sem pred takim ravnanjem, dobro vedoč, da to ne bo obrodilo dobrega sadu, toda moje svarjenje je bilo »glas vpijočega v puščavi«. Zabredlo se je v dolgove, kateri so vsako leto povzročali gledališke krize. Na tak način pa so se tudi domače moči diskreditirale in ozlovolile, tako, da občinstvo ne veruje več v svojo lastno moč in ne ve več ceniti svojega domačega pridelka in zato tudi ne onih, ki mu ga ponujajo. Drugod so ponosni na svojo domačo umetnost in na svoje domače umetnike, kateri imajo pristop v najvišje kroge, pri nas pa je njihovo socialno stališče še takorekoč predpotopno. Z malimi izjemami v boljših krogih vihajo nos, ako se jim reče, da je pri gledališču, misleč, da more biti vsakdo dvomljivega značaja, ako je gledališče njegov poklic. A kdo je največ tega zakrivil? — Seveda, vsako leto morajo biti nove moči, novi obrazi, teh in onih smo se že naveličali, kakor bi imelo gledališče le namen za njih zabavo! Da s takim ravnanjem trpi tudi repertoar, katerega se je treba vedno zopet na novo učiti, mi pač ne bo noben pameten človek ugovarjal. Toda odkod vzeti potrebnega časa, da se ga dotičniki priučijo, kakor je potreba!? Zato pridejo večkrat še nezrele stvari na oder, kar gotovo ni na korist gledališkega ugleda in njegovega osebja, kar pa pri takih okoliščinah ni krivda reprezentantov dotičnih vlog, saj niso imeli za učenje dovolj potrebnega časa.

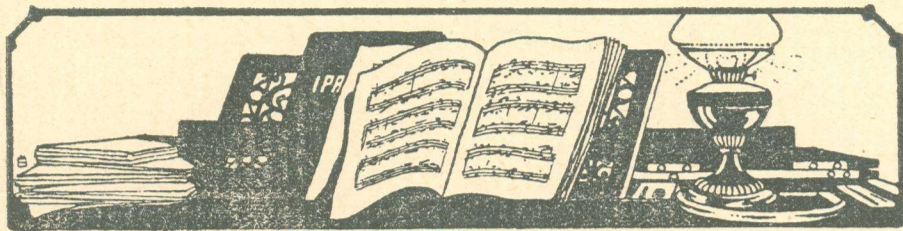
Zadnja leta, ko je narastlo delo tako, da sem imel včasih na teden po dve predstavi, sem imel na mesec 41 gl. 66 $\frac{1}{2}$ kr. plače. Pa ne ta je bila kriva, da sem po devetletnem delovanju pri gledališču odstopil, temveč razmere, ki so tam nastale, katerih nisem mogel gledati, kakor nisem mogel prenašati postopanja nasproti meni, kakoršnega bi ne bil prenašal noben kapelnik, kateremu je kaj ležeče na svojem ugledu.

Vseh teh dejstev nisem hotel napisati kakor nekake rekriminacije zavoljo svoje osebe, marveč da pride nekoliko svetlobe v celo zadevo slovenskega gledališča, posebno zdaj, ko se je govorilo in pisalo zopet o nekaki operni krizi. S kakimi težavami se je bilo treba boriti tedaj, ko se je ustanovila slovenska opera in ko je imelo »Dramatično Društvo« le neznamenit subvencijo 3000 gl. od dežele in 1000 gl. od mesta brez najemnine lož! A sedaj? — Res je, da je zavladala v našem mestu neznosna draginja ter da je vsled tega treba tudi operno in igralno osebje veliko dražje pla-

*) Zato je pa moralo naše občinstvo slušati od tujih sil marsikako spako našega jezika na odru. Tako je n. pr. pel lansko sezono neki pevec: »Tam gori, tam gori«, namesto »tam góri«. Sreča, da požarna straža, ki je vedno za odrom, ni slišala tega klica!

čati, kakor tedaj, toda zato ima sedaj gledišče tudi petkrat toliko subvencije kakor tedaj, in vrhutega je še vstopnina mnogo višja, kakor prejšnja leta.

Ni namen, tu razpravljati, kaj naj se vse stori, da se vsemu temu v bodoče izogne, pač pa si usojam vprašati, če bi bilo umestno, da se sedaj s tolikimi težavami ustanovljena opera razpusti, in kdo bi si prisvajal pravico, razdreti in podreti to, kar se je prejšnja leta pri veliko neugodnejših razmerah z velikim trudom zgradilo?!



Nekaj zgodovine „Žirovnikovega zbor“ v Št. Vidu nad Ljubljano*).

JANKO ŽIROVNIK.



Leta 1890. je bil nadučitelj *Janko Žirovnik* premeščen iz divne blejske okolice v prijazni Št. Vid. Že v Gorjah je bil ustanovitelj »Bralnega društva« in graditelj »Gorjanskega Doma«. V Št. Vidu je prevzel IV. razred. Novo delo mu je dalo nove živahnosti, in kmalu je bil z učenci IV. razreda precej — domač. Posebno pri realijah in pri petju so se dobro imeli, ker je rad gojil narodno pesem. Otroci sicer radi pojó lepe umetne pesmi, a če se jim intonira narodna pesem, ki je izvor narodove — torej kolikor toliko — njihove duše, tedaj jo pa pojo s posebnim navdušenjem. Zato pa kmalu ni več zadostovala pevska ura v šoli, nego so privzeli še eno uro ob nedeljah in praznikih popoldne po cerkvenem opravilu. Ob tem času se je torej vselej vlil velik curek učencev iz cerkve čez cesto v šolo. — Tega petja se je udeleževalo 70, 80—100 učencev. III. in IV. razreda in ponavljalne šole. Peli so enoglasno. Seveda so peli vedno bolj pravilno glede izgovarjanja besed in glede moči glasu. To je bilo veselje! Veseli so bili učenci in veseli so bili ljudje, ki so jih dostikrat na cesti poslušali. Najbolj vesel je bil pa pevovodja sam, ker mu je to navdušenje pričalo, da je udaril na pravo struno, kjer se bo dalo s časom marsikaj doseči za dobro vzgojo. In ni se motil. To petje je poživilo učence ter jih še bolj priklenilo nanj in na šolo. To je bila vesela družina, v kateri je bil pevovodja spoštovan in ljubljjen oče. Kakega nerodneža so učenci kar sami med sabo pripravili do tega, da se je udal v šolski red. — Prišlo je leto 1894. Takrat so otvorili v Št. Vidu prepotrebno obrtno-nadaljevalno šolo. Ta je dala novega dela in je imela ob nedeljah uro tudi po cerkvenem opravilu. Zato so morali s petjem ob nedeljah prenehati. Učenci so bili tega žalostni, pevovodjo je pa tudi zaskrbelo, kje bo odslej imel tisto kljuko, na katero bi lahko pritisnil, ako bo treba poseči v življenje učencev izven šole. Iz tega mučnega položaja so se rešili leta 1896., ko so učni red za obrtno-nadaljevalno šolo toliko izboljšali, da je bila ura po popoldanskem cerkvenem opravilu prosta za petje. In

*) Uredništvo „N. A.“ je povabilo ustanovitelja in vodjo po vsem Slovenskem slovečega „Žirovnikovega zbor“, ki je po svoji ustanovitvi, sestavi in po razvoju unicum med našimi pevskega zbori, da nam napiše kratko zgodovinsko črtico o svojem zboru. Tej prošnji se je ljubeznjivo odzval, vsled česar smo v prijetnem položaju, podati prvi donesek k zgodovini naših pevskega zbori. Op. uredn.

začelo se je zopet veselo popevanje to uro. — Ker so pa učenci začeli že mutirati, so tudi jeli misliti na čveteroglasno petje. Učili so se torej petja po notah — po *Weinwurm* — in do 1. maja 1897. so že toliko napredovali, da so ta dan na neki veselici pri »Jožefu« že zapeli tri mešane zборе: Zvonikarjevo. Lipa dišeča in Čukovo. Peli so tako dobro, da so se navzoči Ljubljančanje kar čudili, oni pa — veselili. Ta dan jih je nastopilo 45. Od tedaj je šlo redno naprej. Ker je bil Žirovnik takrat tudi organist, mu je bil cerkveni zbor opora za zbor mladih, iz zbora mladih je pa pomlajal cerkveni zbor. Od leta 1897. se je moški zbor začel posebej vežbati ob vtorkih zvečer, cerkveni zbor je imel svoje vaje ob petkih, ob nedeljah in praznikih popoldne pa ves mešani zbor. Posebno pridno pa so se pripravljali na slavnost cesarjeve petdesetletnice 1898. l. Takrat je vedno pelo 54 pevcev. A slavnost je izostala, ker je morilčeva roka zadela cesarico in se je vsa Avstrija zavila v žalno obleko.

Toda za solncem pride dež ali celo — vihar. Šola, petje in drugo delo je toliko utrudilo pevovodjo, da je moral za nekaj časa odjenjati. A to še ni bilo vse. Začeli so ruvati proti zboru ljudje, ki bi ga bili morali posebno podpirati. Zlobni ljudje so iskali in brskali, kje bi kaj dobili, da bi izpodnesli pevovodjo. Celobčinski odbor je sklenil z večino, naj gosposka prestavi pevovodjo iz Št. Vida. Pa so se to pot trudili zaman. Koliko intrig, preganjanj, obrekovanj i. t. d. je bilo treba prestati tiste čase, se ne more v kratkem povedati. Toda zbor je to neurje junaško prenesel. Stopal je z mirno vestjo čez polena, ki so mu jih metali na pot, in srečno premagal vse ovire v zavesti, da je pravica in resnica na njegovi strani. Dobro so se imeli. Kamor so prišli, so jih bili veseli, ker so znali zapeti precej narodnih in tudi umetnih pesmic. To je zbor zopet navduševalo k novemu delu. Poleg petja se je vpeljalo tudi predavanje iz realij in telovadba. A telovadbo so kmalu opustili, ker so si pevci itak krepili telo: kmetje na polju, rokodelci pa v delavnicah. Toda ena ura v tednu kmalu ni več zadostovala in privzeli so še eno uro. Ko so bili v glavnem predelali realije, se je začelo predavanje o zdravstvu (Dr. P. Kanc), o pravu (Dr. G. Žirovnik), o socijalnih zadevah (prof. G. Franke) in o drugih aktualnih zadevah (strokovni učitelj A. Sič). Za dekleta je predaval pevovodja o vzgoji, ko je Dr. Žirovnik fantom razlagal upravno pravo i. t. d. Zbor je sploh prišel tako daleč, da je imel v tednu dve uri predavanja za fante, eno uro za dekleta, eno uro petja za moški zbor in eno do dve uri petja za mešani zbor skozi vse leto in še celo v počitnicah. Ker mu je na vseh koncih in krajih primanjkovalo časa za shajanje, želja po napredku in izobrazbi je bila pa čimdalje večja, si je ustanovil tudi lepo knjižico, katero bo prej ali slej izpremenil v javno ljudsko knjižnico.

To je bila torej nekaka ljudska visoka šola. Rodila je obilo sadu. Št. Vid se je pomladil, prepri so prenehavali in bojev ni bilo več. To vse se da dokazati iz žandarmerijskih poročil. Fantje so peli in se lepo bratsko menili med sabo in ves mlajši rod jih je posnemal. Med njimi ni bilo ne kletve ne kvantanja, ne ponočevanja in ne popivanja; vsak v svojem krogu je bil vesten in varčen delavec. Nastopali pa niso samo doma. Napravljali so izlete na Bled, v Kranj, Kamnik, Loko, Ljubljano. Sodelovali so pri veselicah: C. Metodove družbe, Delavskega Podpornega Društva, »Slavca«, »Sokola« in ognjegasnih društev. Posebno se je Žirovnikov zbor odlikoval pri koncertu »Zveze Slov. Pevskih Društev«, dne 4. dec. 1910., ko je v splošno pohvalo zapel: narodno »Se davno mrači« in *Adamičevi* »Fantu« in »Lipa«. Povsod so jih bratsko sprejemali in hvalili njihovo idealno stremljenje in njihovo vstrajnost. Nasprotniki so videli, da takim kremenitim ljudem ne morejo do živega z zabavljanjem. In zgodil se je velik čudež. Kar so preje preganjali — so začeli zdaj gojiti. Začeli so posnemati »Žirovnikov zbor«. Začeli so s predavanji in peli so tudi — narodne pesmi, zaradi katerih so začeli gonjo proti »Žirovnikovemu

zboru«. »Žirovnikov zbor« je torej vzbudil zavist v nasprotnikih, ki so vsled tega začeli delati kolikor toliko za izobrazbo ljudstva. Zaradi tega tekmovanja menda ni bilo kraja v deželi, kjer bi se bilo razmerno toliko storilo za izobrazbo naroda, kakor se je storilo v Št. Vidu. Dobre posledice gotovo ne bodo izostale. In ko bodo ponehale politične strasti, bo narod to delo vedel tudi ceniti.

»Žirovnikov zbor« je prenehal z rednimi vajami, ko je bil njegov ustanovitelj »iz službenih ozirov« premeščen v Borovnico. Shaja se pa še skorej vsak mesec, ko ga pride Žirovnik iz Borovnice obiskat.

Vendar »pa vsaka reč en čas trpi«, kakor je rekel Kranjec, ko je Francoza zibal, in — tudi ta zbor bo »trpel« samo tako dolgo, dokler si večina članov ne ustanovi lastnih domov. Ko se to zgodi, se bodo pa gotovo še shajali vsaj parkrat v letu, da se pomlade ob spominih na lepo preživela mladostna leta in utrde v idejah, ki so jih gojili in po katerih so živeli t. j. skrbeli za duševno in materjelno samostojnost in zvesto čuvali, da jim te ne ugonobe — strasti, ki so največje sovražnice srečnega življenja.

Bog živi in čuvaj te srečne ljudi!



Nekaj opazk k IV. zvezku Žirovnikovih „Narodnih pesmi“.

MARKO BAJUK.



Adamičevi oceni v naslovu omenjene zbirke*) pristavljam par kratkih opazk.

Št. 7. je Žirovnik v svoji zbirki zapisal v $\frac{4}{4}$ taktu, Adamič čuti, da to ni prav in si skuša stvar popraviti z razstavljenjem takta, s čimur se približa pravemu taktu za velik korak.

Žirovnikov zapisek in ritmična razporedba je absolutno nemogoča. Ne poznam še slučaja v naši narodni glasbi, ki bi začel tako, kakor hoče Žirovnik. Vrhu tega nasprotuje tej meri mera besedila. Naglašen mora biti zlog »van« mesto »drov«, i. dr.

Pri določitvi takta zadenemo včasih na velike težave. Pomagati si moramo včasih z akcentom besedila, včasih iskati metrične simetrije z vsemogočnim razvozlavljanjem, pri vsem pa moramo biti vedno previdni in ostati, kar mogoče priprosti. Umetnost naše narodne pesmi leži v priprostosti, v jednostavnosti. Vsako umetno razbrskavanje po njej je prisiljeno.

Po Žirovniku ima omenjena pesem to-le mero:



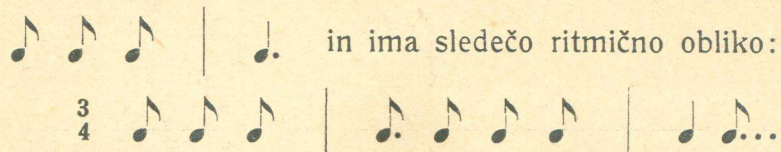
Najdaljša nota je četrta (četrtnika s piko). V besedilu stoji pod to noto zlog **je**, v 2. kitici **mi**, v 3. bolezen in v 4. **ti**. Iz tega morem in smem sklepati, da so vsi povdarjeni. Vsled tega stavim noto na težko dobo, t. j. pred njo postavim taktnico.



V besedilu je naglašen poleg tega zlog **van**, ki pride na predzadnjo noto, zato smemo poskusiti i tu s težko dobo. Tako dobim mero:



S tem sem razvozljal pravilno takt omenjene številke, ki mu tvori podlago motiv



Ta motiv je kaj navaden v narodni, nič manj pa tudi v umetni glasbi lažjega sloga.

Adamič se je temu ritmu približal s $\frac{3}{4}$ taktom; ako črta nepotrebno osminko pavzo — prikrajša četrtniko prejšnjega takta, dobi pravi ritem, strnivši oba $\frac{2}{4}$ takta v enega ($\frac{3}{4}$).

Da Žirovnikov zapisek ni pravi, dokazuje jasno velika nesimetrija, ki se kaže zlasti v zadnjem polustavku, ki naj bi imel sledečo obliko:



To je nemogoče v priprosti narodni pesmi, ki je vseskozi jednostavnega primitivnega sloga. Zadnji polustavek je podoben prvim trem polustavkom s tem razločkom, da se poje koncem ritardando, kakor je obče navada.

Istotako se mi zdi v št. 8. $\frac{2}{4}$ takt boljši od $\frac{4}{4}$ takta. Tako sega prvi polustavek do zloga »rekli«, torej dva takta, kar je pri nas nekaj vsakdanjega, sicer je analiza skoraj nemogoča.

Št. 10. — pomotoma 9. na str. 11. — je boljša postavljena v tridobni takt ($\frac{3}{4}$ ali $\frac{3}{8}$) kakor v $\frac{6}{8}$. Tako ima zapisano tudi *Dev* v I. zv. 23. št. Mera je daktilična s predtaktom in katalekso v zadnjem taktu.

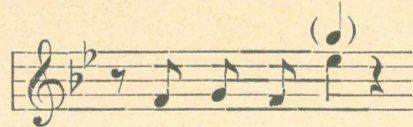
Št. 21. mora imeti $\frac{2}{4}$ takt, kar se popravi lahko s tem, da se vsak takt razdeli s taktnico.

Št. 29. mora stati vsa v dvodobnem taktu: Popravi se to lahko v knjižici tako, da se predpiše v prvem delu alla breve, v drugem pa porazdeljeni $\frac{2}{4}$.

Sklepno pripominjam k melodiji 7. številke, da dvomim, da bi jo pelo ljudstvo tako, kakor jo notira Žirovnik v tretjem in sedmem taktu:



Es me sili naravno navzdol, melodija pa vstaja — sicer celo na nono. Uho zahteva naravno sledeči postop:



Enak postop kaže n. pr. pesem »Jaz sem Kranjčičev Juri« (*Dev* I. št. 3.), »Pojmo na Štajarsko« (*Žirovnik* IV. št. 4.) in dr. Take napake napišem, ako pišem robsko za starcem-pevcem, ki mu pešajo že pluča, velikrat sope, trga stavke in besede, ko zasope, popuste glasilice, ki tudi več nimajo mladeniške prožnosti, glas pade in pevec zapoje »spotoma«, ko hoče zopet v primerno višino, nižji glas, ki ga ima ravno napetost glasilic. Take melodije treba večkrat kontrolirati, najboljše pa poslušati ženske, ki splošno veliko bolj razločno pojo nego moški.

Enaka mesta — mislim — si sme človek tudi po dobrem čutu in okusu sam popraviti, če niso bistvena.

Te blagohotne opazke sem napisal z najboljšim namenom, da začnemo resno piliti narodne produkte, da pridemo kedaj do resnih in jasnih zaključkov.



*) Glej »N. A.« X./8.



Gledišče.

Zagreb. Povratak. (Opera v enem dejanju od *Josipa Hatzeja*. Besede *Srgjana pl. Tučića*. — Premiera na zagrebškem hrv. nar. gledališču dne 21. marca 1911.)

Hči stare kmetice Kate, Jela, se zaljubi, ko ji biva mož Ivo v tujini, da prisluži kaj za življenje, v bogatega mladega kmeta Stanka. Drama se odigrava na sveti večer, ki je zbral vso vas in tudi Jelo in Stanka, v brezbriznem veselju v Katini hiši. Ko pa zapeva Dako, stari prosjak, o svoji nesrečni ljubezni iz mladih dnij, se družba zresni; Jela, katero grize zavest grešne ljubezni njene, se umiri šele v vročem objemu Stanka, ki odide, da se vrne o polnoči, ker hoče spremiti Jelo v cerkev. Dočim jo mati češe in napravlja, pride iznenada Ivo domov. Hrepenenje po ljubljenu ženi ga je tiralo do strašnega koraka: vteknil je roko pod stroj, ki mu jo je zdrobil. Z dobljeno denarno odškodnino se je napotil domov, da jo podari svoji ženi. A na svojo največjo bol mora spoznati iz raznih znakov nje nezvestobo, in ko namigne Marta, vaška klepetulja, v prepiru Kati, da si ne zna čuvati hčerke, postane Ivo jasno, da mu žena ljubi Stanka. On zbesni in Jela mu jedva pobezne pred nožem. Ko pa začuje Ivo iz daleka spev Stanka, ki prihaja o polnoči po Jelo, zapove Kati, da mu mora brez besede odpreti. Med zvonjenjem polnočnih zvonov in božično pesmijo ljudstva mu zasadi Ivo, ki je stal pripravljen za vrati, nož v prsa.

Kakor se vidi, mora kronik ta pot poleg zadostnega napredka v naši glasbeni produkciji konstatirati tudi osobit napredek v kvaliteti libreta. Zakaj dočim so bili doslej libreti hrvaških oper večinoma vzori gluposti ali diletantske površnosti, je treba priznati, da je Tučić vsaj literat, človek lepe dikcije, krepkega temperamenta in sigurne dramske rutine. Samo stremljenja zapadnih libretistov kakor da mu niso znana, drugače bi ne bil stisnil ravno svoje pretresljive realistične drame v ritem ter je ne postavil na okorne berglje vezanega govora. Zola in Brunneau sta pokazala libretistom druga pota. Tučićeva stvar bi bila lahko krepkejša, manj parfimirana, a Stanko se v svoji ljubezni do Jele ne bi zaletaval v prav Tristansko eksaltiranost.

Ta mala neskladnost med vsebinsko in formalno stranjo sili v Hatzejevi glasbi še v drugi smeri na dan. Dokler smo poznali »Povratek« samo po kaj obilni reklamami, ki ga je spravljala vedno in povsod v zvezo z Mascagnijem in mladoitalijansko strujo, smo se nadejali, da nam ustvari skladatelj vsaj nekaj podobnega kakor Mascagni s svojo tipično jugoitalijansko veliko nočjo, s svojo ognjevito, slepo, fanatično ljubeznijo juga. Slavonski badnjak in slavonsko ljubezen, kakor ju poznamo iz onih mehkih, koprnečih, brezkončnih slavonskih narodnih pesmij! Toda Hatzejeva glasba je v najboljšem slučaju anacijonalna. Sveta noč v Katini hiši se praznuje malo internacionalno-liedertafelsko; Stankova ljubezen pa, čeprav ni ljubezen Sicilijanca, gotovo tudi ni ljubezen Slavonca. Nekateri smatrajo anacijonalnega skladatelja za povprečnost, ki je odveč. S tem so se nekako tolažili naši stari skladatelji, ki niso bili umetniki, dočim je s Hatzejem ravno nasprotno. Jaz za svojo osebo priznam, da radi polnokrvne Hatzejeve umetnosti to njegovo hibo samo obžalujem in konštatiram, nikakor pa mu je ne očitam. Ni težko po Smetani in Dvořáku tudi povprečnemu talentu pogoditi nekaj češke barve, po Gadeju in Griegu napisati karkoli nordijskega; a pri nas pogrešamo doslej moža, ki bi krenil z genijalnim korakom po

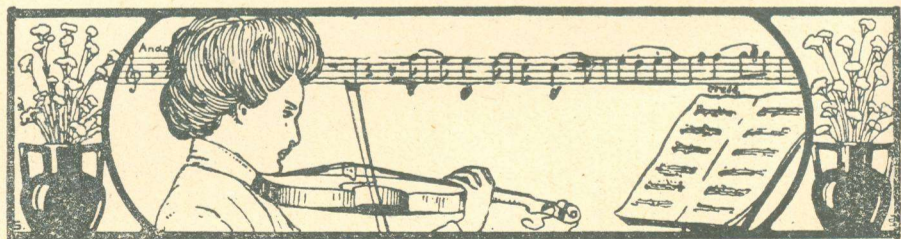
neutrni stezi in zasnoval tako našo posebno narodno glasbeno tradicijo. No, treba se je samo spomniti, kako dolgo so potrebovali Nemci, ta ekselentno muzikalni narod, da so »našli sebe same«. Ni čuda, da je i Hatze pobral v Italiji vse dobre in preporne strani svojih učiteljev: toplino Puccinija, tu pa tam žal tudi njegov sirup, Leoncavallijevo brezbrizno homofonost, dočim najdemo od Mascagnija razven nekaj ritmičnih in modulatornih reminiscenc v začetku jako malo. Ne zanimajo ga harmonični problemi in na srečo tudi ne harmonične bizarnosti verizma. Prav tako prozorna mu je tudi čisto dramska struktura njegovega dela. Ono zaokroženo, že nekam antikvirano formo svojih pesmij je prenesel enostavno v opero. Dočim je v njegovih intimnih, nežnih pesmih vsekakor na mestu, se nam zdi, da bo iskal tudi najkrotkejši v operi bolj pogostega in krepkejšega »prekomponiranja«. Naravno, da je tudi tukaj podana človeškemu grlu najlepša in najhvaležnejša naloga, dočim se mora orkester prav često zadovoljevati z brezizraznimi triolami in tremolom. Prav zato, ker smatram Hatzeja za najjačjega in najizvirnejšega našega inventorja, obžalujem, da on nekako principiuelno priznava ekskluzivteto samo ene melodične linije, ne videč menda tudi v kontrapunktu melodije. Iz tega izvira dramska in muzikalna praznina in seveda tudi nezaslužena degradacija orkestra.

Razven tega treba za Tučićev kruto realistični libreto tu pa tam več brutalnosti, nego je ima nežni Hatze. Tudi najčistejšemu muzikalnemu devištvu ne bodo razburile ušes one serije pomanjšanih septakordov, ki nas bodo pač prej iztreznile nego pretresle. Da smo se pri onem grozovitem prizoru Stankove smrti pred časom iztreznili, je nemara kriva nesrečna, malo diletantska ideja, da se oglase tisti čas brez vsake posebne dramske ali simbolistiške potrebe iz neposredne bližine orgle, ki delujejo takrat v kljub vsej svetosti polnočnice kakor dobro odmerjena pljuska ter kvarijo ves ritem drame, katerega je libretist vse do konca vrlo večče obdržal.

Vsem tem — če hočete — hibam postavi Hatze lahko v glavnem samo eno — a izdatno — vrlino nasproti: svojo naravno in neprisiljeno, gotovo nikoli neodlično invencijo. Melos mu je topel, iskren, a ni vsiljiv, prej bi rekel, nekako »vase zaverovan«. To resda za dramatika ni vse, vendar je mnogo, zelo mnogo. Vse drugo se da več ali manj priučiti z življenjem in študijem, ona »božanska iskra« je redka, in srečen, kdor jo ima. Upajmo torej, da ustvari mlada Dalmacija tudi v glasbi danes ali jutri rodu glas tudi po širnem svetu, kakor je storila to s svojo literaturo, brez dvoma pa s svojim slikarstvom in kiparstvom.

Zagrebško gledališče je storilo s svojim izvrstnim ensemblom vse, da izvede opero dostojno, publika pa je s svojimi burnimi ovacijami gotovo obodril mladega nadarjenega umetnika za nadaljno, z lovorom ovenčano delo.

Dr. Ernst Krajanski



Koncerti.

Ljubljana. Dne 23. marca t. l. se je v »Narodnem domu« vršil dijaški koncert v prid revnim dijakom. Sodelovali so: *Vida Talichova* (klavir), prof. *dr. Pavel Kozina* (petje) in *Ivan Trost* (gosli). *Dr. Kozina* je zapel dvanajst samospevov in sicer v treh oddelkih po štiri: 1. *Dev: Mak; Dr. B. Ipavec: Je pa davi slanica pala; Adamič: Pri zibeli; Savin: Poroka;* 2. *Lajovic:*

Serenada; *Krek*: Misli; *Krek*: Zaprta so njena okenca; *Lajovic*: Pesem starca; 3. *Procházka*: a) Tak' si lepa; b) Poslednja noč; c) O ljubica; d) Zvezde žarijo. Prof. *Kozina* je svoj obsežni spored izvršil zelo hvalevredno ter pripomogel s svojim dobro šolanim, precej simpatičnim in dokaj krepkim tenorskim glasom proizvajanim pesmim do precejšnjega vspeha. Tudi interpretacija pesmi je bila vobče zelo dobra in primerna, le semtertje se nam je zdelo kako mesto premalo občuteno podano. Vse pevske skladbe razun treh: Savinove »Poroke« in obeh Lajovičevih se nahajajo v »Novih Akordih«.

Trost je igral na gosli *Vieuxtempsov* Andante iz fis-mol-koncerta op. 19. in *Smetanovo* skladbo: Iz domovine II. Trost se je že pred kratkim v zadnjem Matičinem koncertu dne 19. marca predstavil širjemu slovenskemu občinstvu kot jako fin in spreten igravec, ki kaže izborna šola (Vedral), ki razpolaga že zdaj kot abiturient »Glasbene Matice« z veliko tehnično spretnostjo in točnostjo in poleg tega zna tudi uglobiti se v skladbe različne vsebine in jih proizvajati s pravim občutkom. Obakratni njegov nastop: pri koncertu »Gl. Matice« kakor tudi pri dijaškem koncertu nas je potrdil v upanju in prepričanju, da dobimo ž njim v nekaj letih velikega umetnika.

Talichova je igrala na klavirju: *Smetanovo* Polko, *Chopinov* Nokturno (op. 27, št. 1.) in *Dvořákov* Furijant. Vse z znano in priznано eleganco in umerjenostjo. Prva in zadnja točka sta posebno ugajali, Nokturno manj. Zakaj, ne morem pravzaprav povedati; a zdi se mi, da je bila temu kolikortoliko kriva velika dvorana, v kateri se je zlasti nežni in rahli glavni tema slišal nekako blede in medlo in ni mogel poslušalcev ogreti.

Dijaške koncerte kot take treba iz glasbeno-pedagoškega in pedagoškega stališča sploh gotovo toplo pozdraviti. Hkratu pa se mi zdi istotako potrebno, opozoriti merodajne faktorje na to, naj se potom takih in enakih koncertov budita v mladini predvsem verski in domovinski čut, dalje čut za razne lepote v naravi itd.

Stanko Premrl

Trst. Poročati ne moremo o večjih glasbenih dogodkih.

V začetku marca je Slavjanska Čitalnica praznovala svojo 50letnico. V proslavo tega jubileja je priredila slavnostno akademijo, pri kateri je sodelovala vojaška godba, bariton *Peršl*, član ljubljanske opere, in moški zbor podružnice Glasb. Matice. Vojaška, izvrstno izšolana godba (kapelnik *Teplý*) je izvedla troje zanimivih del: *Smetanovo* medigro k »Libuši«, *Čajkovskega* »Slovansko koračnico« in z burnim odobravanjem sprejete »Glasbene slike« *Musorgskega*, ki jih je instrumentiral naravnost ženijalno Tušmalov. Pred nekaj leti ravno ta skladba tu v Trstu ni mogla prodreti. Led je pač prebil »Boris Godunov«. Na mesto obojele Costaperarie-Devove je stopil zadnji hip *Peršl*. Pel je arijo Renata iz opere »Ples mask«, Wolframovo romanco iz »Tannhäuserja« in kot nameček *Volaričev* »Rožmarin«. V vseh treh točkah se je pokazal kot zelo prijeten bariton.

Moški zbor Gl. Matice pa je zapel Jenkovo »Molitev«.

Svetojakobska Čitalnica je ob priliki kongresa Nar. Delavske Organizacije v čast došlim gostom 25. marca priredila ljudski koncert s priprostim, a res »ljudskim« programom. Pelo se je dobro, a dvorana je bila žalostno prazna.

2. aprila je podružnica Gl. Matice slavila petdesetletnico slovenske budnice »Naprej« in posebej še nestorja slov. skladateljev *Davorina Jenka*. *Dr. Ilešič* je večer otvoril z lepim pesniškim govorom, nakar so pevci zapeli budnico »Naprej«, ki je v štiriglasnem stavku nismo vajeni slišati. Sicer vsled svoje tendence silovito učinkuje, a kot skladba sama je za zbor dokaj medla in naj se poje še tako dobro.

Šink je pel troje *Jenkovih* samospevov: »Strunam«, »Dve utvi«, ki je najboljša, in »Kam?« Mešan zbor smo slišali v zborčkih »Tiha luna« in »Lipa«, moški pa v že omenjeni »Molitvi«, ki je izmed vseh učinkovala najboljša, in se je tudi pela najboljša. Bolj kot že znane pevske točke sta me pa zanimali »Slavnostna uvertura« in »Kosovo«, dve orkestralni

skladbi *D. Jenka*. Slavnostna uvertura (1902), razmeroma mlada skladba, nosi pečat naglice, priprosto razvrstitev stavkov in konča tedaj, ko človek pričakuje šele poglobljenja, gradacije, viška. Precej boljša je »Kosovo« (1872), vendar pa ostane Jenko tudi tu hladen in konvencionalen. Instrumentacija je enostavna, vsa stvar zelo lahko izpeljiva.

V slovenskem gledališču se je dosedaj z veliko vnemo prepeval »Valčkov čar« in sedaj »Korneviljski zvonovi«. Vsekakor en korak naprej! Kako se to poje, pa ne vem.

V komunalnem Gledališču Verdi je Wagner z »Mrakom bogov« doživel 14 predstav, celo dve ljudski, pri katerih je bilo gledališče do vrha polno. *Straussova* »Salome« pa je po dveh predstavah izginila.

Slišal sem orkester iz Bologne. Moram reči, da je dober. Seveda sem slišal že boljšega. Zanimal me je zlasti zato, ker je imel na programu *Smetanovo* »Vltavo« in *Dvořákov* »Legendo, št. 4.« »Vltava« je bila v resnici krasna. Zdi se mi, kakor da je niti Nedbalov orkester lani ni dal boljše. Legendin Molto maestoso pa je bil prehter, vsi tempi prehladni. Izmed vseh točk si je pridobila »Vltava« najlepši vspeh.

Emil Adamič



Glasbena društva.

Od Slov. Del. Pevskega Društva »Slavec« smo prejeli sledeče pisanje: »V Ljubljani, dné 13. svečana 1911. Slavno uredništvo »Novih Akordov« v roke gosp. dr. Kreka na Dunaju. Prva številka »Novih Akordov« prinaša oceno o koncertu »Zveze Slov. Pevskih Društev«, vršečem se v mesecu decembru lanskega leta. V tej oceni omenjajo se vsa sodelujoča društva, le »Slavec« je ostentativno prezrt. Od revije kakor so »N. A.«, nismo pričakovali take pristranosti, osobito še, ker so tudi tukajšni časopisi ocenjevali vsako nastopajoče društvo. Najmanj, kar se more zahtevati od kritika v »N. A.«, bi bilo, da vsaj vsa sodelujoča društva imenuje, ako že katero iz osebnih ozirov, bodisi do pevovodje ali katerega družega noče ocenjevati. Mislimo pa, da je stvarnost prva zadeva, kateri se more osebnost podrediti.

Kakor se je zgoraj omenjeno zgodilo z našim društvom, tako opažamo že, odkar je začela izhajati priloga k »N. A.«, nekako neprijaznost napram »Slavcu«, katera se je pripetila že vlansko leto v prvi izišli prilogi, ko se je več kot za pol leta nazaj poročalo o raznih pevskih prireditvah, a o »Slavčevi« 25-letnici ni bilo omenjeno niti besede, in tako je bilo tudi pozneje, ko je imelo društvo nekatere jako važne nastope, osobito one na Češkem in Hrvatskem, kjer je »Slavec« edini zastopal slovensko pesem. In to so gotovo velike žrtve, katere prenašajo tako pevci, kakor društvo v korist slov. stvari.

Toliko smo se čutili primoranega slavnemu uredništvu sporočati, ter beležimo z odličnim spoštovanjem za Sl. D. P. Dr. »Slavec«: *Ivan Drazil*, predsednik, *Rudolf Mali*, tajnik.«

Naravnost potrji, da, uničeni smo bili! »Pristranost« se nam očita, in mi smo mislili vedno, da se reprezentuje ravno naš list kot vzor stvarnosti! »Neprijazni« smo že od nekdaj napram »Slavcu«, in mi smo mislili, da se naša molčeča uljudnost ne more nadkriljevati!

Toda tolažili smo se kmalu v zavesti, da storimo svojo dolžnost, in da edini »Slavec« med vsemi društvi in umetniki nasprotno trdi. V tem prepričanju smo položili predstoječe pismo mirno ad acta.

A takrat nismo slutili, da bodo naši »N. A.« celo predmet interpelacije v »Slavčevem« parlamentu. »Brat Bogataj« — tako poroča »Sl. Narod« v svoji 83. štv. z dné 11. aprila t. l. — »je interpeliral med raznoterostmi (scil. občnega zbora) predsednika glede netaktnega postopanja lista »N. A.«. Ta strokovno-glasbeni list prinaša vse (?) recenzije, zanima se za vsa (?) društva, kar je njegova naloga (?), pri tem pa je iz neznanih vzrokov tako pristranski, da o »Slavčevih« nastopih ni prinesel ne le recenzije marveč »Slavca« niti omenil ni. Občni zbor je proti takemu postopanju ogorčeno protestiral. Predsednik je uredniku že pisal glede tega, toda na to ni dobil niti odgovora«. Toliko o »N. A.«. Naj še dostavljamo tik na to sledeči karakteristni stavek tega poročila, ki se glasi: »Končno se je razvila zelo živahna in zanimiva (!) debata o društvenih čepicah. Stavili in utemeljevali so predloge pristaši čepic in njih nasprotniki. Končno se je sklenilo, da se za poskušnjo (?) za eno leto čepice opuste, določi pa se, da mora imeti zastavonoša črn klobuk.«

Skoraj bi bili že malo nevoljni postali nad to očitno naročeno, za javnost določeno interpelacijo, a čepice in črni klobuk so nas spravili takoj spet v ono duševno ravnotežje in stoično ravnodušje, ki mora odlikovati vsakega interpeliranega ministra, osobito pa še onega, ki ima dobro vest.

Ker se torej že spodobi, da se na vsakovrstne interpelacije reaguje, če so še tako otročje, evo naš odgovor! Ako se bo »Slavcu« morda zopet zdel »neprijazen«, nismo mi krivi, ki smo hoteli uljudno molčati; izzivalnega namena one interpelacije pa ne moremo prezirati, on nas sili, da povemo enkrat resno in odkrito resnico:

V navedeni notici »N. A.« — kritika ali kritično poročilo to sploh ni bilo, sicer bi bila uvrščena pod rubriko »Koncerti« — se društvo »Slavec« res še omenilo ni. A to se ni zgodilo iz osebnih vzrokov — urednik niti pevovodje niti kakega člana tega društva osebno ne pozna — temveč iz stvarnih razlogov. Jasni namen one notice je bil namreč konstatovati, da je stal tudi »Zvezin« koncert pod znamenjem slovenske moderne, pod znamenjem napredka, v kolikor ni izvrševal hvalevredno nalogo, slaviti nestorja naše glasbe, Jenka in Gerbiča. Raditega je bil imenovan dr. Pavel Kozina, ki je pel štiri nove pesmi Gerbičeve in Žirovnikov zbor, ki je pel dva nova Adamičeva zbora; raditega se je omenil »Ljubljanski Zvon«, ki je pel novi Adamičev zbor »Vasovalec«, in »Merkur«, ki je prednašal novi Adamičev zbor »Ljubica«; radi tega se je omenil Mešan zbor Čitalnice v Kranju, ki je pel dva nova zbora (Deva in Adamiča) in radi tega se edini »Slavec« ni omenil, ker on edini ni pel nič novega, modernega, ker se on edini ni trudil, rešiti težjo nalogo in ker on edini ne samo topot ampak sploh nikdar ni postavljaj svojih moči v službo napredka, temveč se je držal kakor običajno dveh starokopitnih zborov, ki sta bila v okviru tega programa pač tako deplacirana, kakor je sploh delovanje »Slavca« kot pevskega društva dandanes več ali manj deplacirano.

Tako je, in naj bodo gospodje še tako »ogorčeno protestirali« proti tej trditvi. Vi ste nas izzivali k odgovoru, sedaj poslušajte enkrat, kako mislijo drugi ljudje o Vašem delovanju in o delovanju marsikaterih drugih društev!

Deplacirano je dandanes delovanje vseh pevskih društev na Kranjskem, ki jim ni prva in glavna naloga petje in napredovanje v petju. V dobi narodnega prebujenja so bila vsa ta društva, pevska, telovadna, bralna, itd. na svojem mestu tudi tedaj, če jim je bilo petje oziroma telovadba in čitanje le več ali manj povod, da so se mogli shajati narodnjaki, občevati med seboj v materinskem jeziku, da so se okrepčavali v narodnem duhu za narodni boj in vzpodbujali eden drugega k vztrajnosti in zna-

čajnemu vedenju. Če so tudi le včasih »eno zapeli« ali resno telovadili itd.: takratni namen teh društev ni trpel.

Popolnoma drugo nalogo pa imajo kulturno-vzgojevalna društva v današnji dobi. Čitalnica, ki ne nudi vsega aktualnega, za izobrazbo važnega čtiva, telovadna društva, ki ne jeklijo resno telesa, da postaja odporno v težkem boju za obstanek in kulturo, in pevska društva, ki petja ne negujejo vestno, vse to so danes nezmisljivi pojmi kakor canis a non canendo. Če pa zahtevamo, da bodi prvi in edini merodajni poklic pevskega društva petje — drugod in drugim ljudem bi bilo to samoumevno —, moramo še dostavljati, da tudi tu ne zadošča vsakoršnje petje. Po gostilnah, na izletih, pri vojakihi, v šolah, na hribih — povsod prepevajo naše dobro akreditirane stare pesmi; ni možno prešteti, kolikokrat je bučalo »Jadransko morje« več ali manj impozantno, kolikokrat so šli naši ljudje »V boj«, kolikokrat je vsak zagotavljal, da je Slovenec, vpraševal, kje je dom njegov, in kričal, »Ne vdajmo se«. Vse te pesmi poznajo v »ljepi naši domovini« — hvala muzikalnemu talentu našega ljudstva — vsi na pamet. Negovanje takega pesemskega gradiva torej tudi ne more biti naloga pevskih društev. Da znajo tudi ona take pesmi peti, se razume samo ob sebi. Naloga pevskih društev je negovanje petja kot umetnosti. Le ono pevsko društvo izpolnjuje dandanes svojo kulturno dolžnost, ki stoji na višku sodobne umetnosti, ki goji torej poleg dobrega starejšega gradiva — marsikaj starega a zelo dobrega je popolnoma pozabljeno in nepoznano — predvsem tudi sodobno pesem, seveda tudi na tak način, da zadošča i predavanje umetniškimi zahtevkom.

Kdor si upa izbobnati po celi domovini in zlasti tudi zunaj nje, da »zastopa slovensko pesem«, ta mora to pesem, našo glasbeno literaturo, pred vsem sam poznati, on mora znati prednašati najboljše nove četudi težje skladbe onih skladateljev, ki reprezentujejo današnjo glasbeno umetnost pri nas. V poročilih o »Slavčevih« koncertih — o pravih »koncertih« se pri »Slavcu« sploh jako redko kaj sliši — še nismo nikoli čitali imena kakega takega skladatelja.

In sedaj smo pri drugem očitku, da smo »neprijazni« napram »Slavcu«. Res umestno bi bilo tu Mefistovo vprašanje: »Wozu der Lärm, was steht den Herrn zu Diensten?« Motite se, če mislite, da je »najmanje, kar se more zahtevati od kritika v »N. A.«, da vsaj vsa sodelujoča društva imenuje.« Nikakor ne! »N. A.« niso sredstvo za brezplačno reklamo, kakor morajo to biti naši dnevnikarji. Nam se je ozirati le na take pojave muzikalnega življenja, ki so tako ali tako pomembni za razvoj naše glasbe, bodisi v negativnem bodisi zlasti v pozitivnem zmislu. V tem oziru »Slavec«, žal, ni storil v zadnjih letih ničesar znamenitega. Repertoar, ki ga protežira in skoraj izključno neguje, je kolikor toliko isti repertoar, ki so ga izkazovali doslej večinoma tako imenovani »koncerti« podeželnih društev — sedaj je že lepo število takih, ki puščajo »Slavca« glede repertoarja daleč za seboj — isti repertoar, vsaj po smeri, ki ga je gojil sam pred desetimi leti. V narodnem in zlasti v družabnem oziru društvu nikakor ne odrekamo zaslug. Toda njegovi Miklavževi, Silvestrovi in drugi taki večeri, njegove maškerade in slične veselice in zabave naj bodo še tako imenitne: če na glasbenem polju — in le to polje sme nas zanimati — ni registrirati za glasbeno zgodovino kolikor toliko važnih činov, tedaj se ime tega društva v vrstah našega lista ne more in ne sme čitati. Če reflektuje torej društvo na našo pozornost in asistenco, ne bo preostajalo drugo, kakor da stopa končno tudi ono v vrsto sedaj že mnogoštevilnih glasbenih jednot, ki so se sprijaznili s slovensko moderno in ki delajo z nami v resnici za napredek naše glasbe.

Sicer pa: Kako čudna se vidi naivnost, s katero društvo, ki ravno »Nove Akorde«, odkar obstoje, dosledno ignorira, zahteva, da poročajo isti »N. A.« o njegovih »važnih nastopih« na Češkem in Hrvatskem, notabene, ne da bi bili dobili od

društva kakega naznanila, vabila ali poročila. Kako sodimo o teh »važnih nastopih«, glej današnje poročilo o češkem glasbenem listu »Hudební Revue.« Ne vemo, ali niso morda potovanja društva »Slavec« ugedu naše glasbene literature več škodovala nego koristila. Marsikaj starega, obležanega in prepetega, kar kolportira »Slavec« med napredne (pa kako napredne!) Čehe, nas more preje kompromitirati, ker znajo Čehi te pesmi deloma celo že sami na pamet ali jih vsaj poznajo in se čudom čudijo, da slovenska literatura ničesar novega ne producira.

Tako leži stvar po naših nazorih. Gospoda moja! Če Vam preostane po Vaših maškeradah in zabavnih večerih, po Vaših vrtnih veselicah, sejnih in drugih »važnih nastopih« in po »živahnih in zanimivih debatah o čepicah in klobukih« slučajno še nekaj časa, tedaj premišljajte malo o umetniški nalogi pevskih društev, trkajte se na prsa in molite odkritosrčen confiteor: Peccavimus! . . .

Končno oprostite, če smo postajali navsezadnje morda res malo »neprijazni«. Toda kjer gre za rakrano našega muzikalnega življenja, ni nobena beseda preostra. In če se vpricho tako resnih kulturnih vprašanj debatira o »čepicah in klobukih«, moramo odkritosrčno reči: Difficile est satiram non scribere!

Na šoli »Glasbene Matice« v Ljubljani se je nastavi koncertni mojster Slovenske Filharmonije *Kalab* kot učitelj na gosli za šolsko leto 1911/12.

Slovensko Glasbeno Društvo »Ljubljana« v Ljubljani je razpisalo tri nagrade po K 50, 30 in 20 za tri najboljše moške ali mešane zборе na neerotično besedilo. Rok do konca julija t. l.

Društvene slavnosti. Pevsko društvo »Primorec« v Trebčah slavi 11. junija t. l. svojo desetletnico. — Dné 2. julija t. l. slavi Sl. Pevsko Društvo »Zvon« v Šmartnem pri Litiji svojo dvajsetletnico, 8., 9. in 10. julija pa Hrv. Pjev. Društvo »Nada« v Metrovici in Hrv. Rad. Pjev. Društvo »Vijenac« v Varaždinu svojo petindvajsetletnico. Dalje praznuje Hrv. Pjev. Dr. »Rodoljub« v Virovitici dné 8. septembra t. l. tridesetletnico svojega obstanka.

Anton Lajovic je odpovedal pouk v harmonijoslovju na Matičini šoli v Ljubljani; nadomestoval ga je v drugem tečaju ravnatelj *Matej Hubad*.

Odbor Dolenjskega Pevskega Društva v Novem Mestu se je konstituiral takole: predsednik: *Josip Magolič*, podpredsednik: *Lavoslav Ropas*, tajnik: *Franc Schweiger*, blagajnik: *Franc Jakše*, odbornika: *Albin Schiffrer* in *Ludovik Kalčič*, namestnika odbornikov: *Josip Poula* in *Josip Windischer* ml. arhivar: *Anton Novljan*, pevovodja: *Ignac Hladnik*.

Ustanovna skupščina pevske župe Ljubljana se je vršila dné 6. maja t. l. Namen posameznih pevskih žup bodi po ekspezeju drja. *VI. Ravniharja* ta, da izpolnjujejo to, česar »Zveza« radi svoje široke podlage ne more izvršiti. Ohraniti petje na dosedanjem stališču in se po možnosti še izpopolnjevati, bodi naloga žup, ki bodo izključno strokovne organizacije. Svoj pristop so oglasili pevski zbor »Glasbene Matice« (120 članov, zastopniki: *Rudolf Dostal*, *Ernestina Rekar*, konc. ravnatelj *Matej Hubad*), društvo »Slavec« (66 čl., zastopniki: *Fran Osredkar*, *Ivan Vehar*, *Albin Lajovic*), društvo »Ljubljanski Zvon« (40 čl., zastopniki *Štefan Rapuš*, *Ivan Soklič*, *Zorko Prelovec*). Nato je predaval *dr. P. Kozina* o grlu in o načinu postanka glasu. Pri volitvah so bili izvoljeni: predsednik: *Lavoslav Pahor*, podpredsednik: *Dragotin Puc*, župni pevodja: *dr. Pavel Kozina*. Župni prispevek se je določil na 20 v mesečno od vsakega člana.

Cecilijino Društvo v Ljubljani priredi od dné 7. do 11. avgusta t. l. cerkveno-glasbeni poučni tečaj v Ljubljani, Alojzijevišče. Otvoritev tečaja 7. avg. ob treh, sklep 11. avg. dopoldne. Kdor se namerava udeležiti tečaja, naj se prijavi do 20. jul. Cecilijinemu Društvu v Ljubljani (Pred škofijo 12.).

Društvo bo po možnosti skrbelo za brezplačno stanovanje in hrano onih udeležnikov, ki se za to pravočasno prijavijo. Spored predavanj bo sledeči: 1. Zgodovinski razvoj cerkvene pesmi na Slovenskem (prof. *dr. Josip Mantuani*.) 2. Gregorijanski koral v teoriji in praksi (*Franc Kimovec*), 3. Figuralno petje in pevodstvo (*P. Hugolin Sattner*), 4. Metodika pevskega poduka (ravnatelj *Fran Gerbič*), 5. Nekaj poglavij iz harmonije in kontrapunkta (regens chori *Stanko Premrl*), 6. Liturgične zadeve (namestni semeniški vodja *Fran Ferjančič*), 7. Praktični migljaji z ozirom na uporabo cerkveno-glasbene literature (*Stanko Premrl*), 8. Praktično orglanje (registriranje) (*Fran Kimovec* in *St. Premrl*). Spored cerkveno-glasbenih produkcij, ki se bodo vršile o priliki poučnega tečaja, in spored občnega zbora Cec. Društva, bosta objavljena v julijevi številki »Cerkvenega Glasbenika«.



Slovenski glasbeni svet.

Podružnica „Glasbene Matice“ v Trstu očitno napreduje. To se že razvidi iz sporedov njenih koncertov. Zadnji (III.) koncert, ki se je vršil dné 29. aprila t. l., kaže jako spretno sestavljen program. Poleg *Goldmarkove* uverture »Sakuntala«, *Smetanove* simfonske pesnitve »Blanik« in *Musorgskega* »Tableau musicale«, katere skladbe je izvajal vojaški orkester pod vodstvom *P. Teplega*, poleg *Jenkovega* zbora ciganov iz spevoigre »Tanana«, ki ga je pel zbor »Gl. M.« s spremljevanjem orkestra, je prišla tudi mlajša generacija slovenskih skladateljev do besede, na čelu jim mladi, dá, mladi *Gerbič* s svojim »Žitnim poljem«, *Mirk* z dvema zboroma »Majolčica« in »Sprehod«, *Adamič* s svojim mešanim zborom »Petnajst let«, *Krek* s svojim »Vabilom«. Tudi *Costaperaria-Devova* si je izbrala eno slovensko točko, pred kratkim objavljeno *Krekovo* »Šum vira in zefira . . .« Od omenjenih skladb so izšle v »N. A.« oba zbora Kreka in Adamiča ter Krekov samospev. Zborske točke je vodil vodja *Karel Mahkota*. Poročilo našega poročevalca o izvajanju sledi.

V zboru Izobraževalnega, Zabavnega in Podpornega Društva „Zvezda“ na Dunaju veje nov duh, odkar je vodstvo v rokah *R. Pirnata*. Razun štirih skladb iz »N. A.«, ki jih navajamo na drugem mestu, so prednašali med drugim tudi *Adamičev* »Scherzando« in *Schwabovo* »Dobro jutro« iz Matičine publikacije. Obžalujemo, da smo bili na obeh dotičnih večerih (5. marca in 9. apr.) zadržani prisostvovati. Naprej po tej poti!

Šola „Pevskega in Glasbenega Društva v Gorici“ je priredila dné 2. aprila t. l. akademijo pod vodstvom šolskega vodje *J. Michla*. Iz novejšje slovenske literature imamo zabeležiti le *Michlov* moški zbor »Sokratova smrt.« Preziranje slovenske moderne od strani vodje moramo vnovič najenergičneje grajati. Slovenski gojenci naj spoznavajo poleg svetovnih del, ki jih je samoumevno negovati, tudi slovensko glasbeno literaturo. Kaj bi rekli gospodje v odboru o učnem načrtu, ki izključuje iz gimnazijskih študij sodobne slovenske pesnike in pisatelje in ki seznanja slovenske učence le s tujimi proizvodi ali kvečjemu s starimi slovenskimi deli? Naša dolžnost je, da opozarjamo merodajne faktorje na nezmiselno, vso slovensko moderno zaničujočo taktiko šolskega vodje; dolžnost društvenega odbora bo, skrbeti za to, da se temu slovenske umetnike naravnost žalečemu poslovanju sedanjega vodje odpomore. — Kot zelo hvalevredno nam je pa končno omeniti, da goji šola tudi klasično in moderno komorno glasbo. Izvajala sta se na omenjeni akademiji *Beethovnov* godalni kvartet op. 18 št. 1 in *Čajkovskega* kvartet opus 11.

Čitalniški zbor v Mariboru je prednašal pri slavnostnem koncertu dne 12. marca t. l. poleg drugih slovenskih, ruskih in srbskih skladb *Adamičovo* »Cvetico« in *Schwabovo* »Zdrava Marija« iz »N. A.« Natačnejše poročilo o tem koncertu prinesemo v sezonskem poročilu našega referenta, ki izide v prihodnji številki.

„**Glasbena Matica**“ v Ljubljani je ponavljala dne 19. marca t. l. svoj koncert z dne 5. febr., o katerem smo že poročali v marčevi številki. Orkester Slovenske Filharmonije je prednašal *Beethovno* »usodno« simfonijo št. 5, kot solist je nastopil *Ivan Trost* v *Mendelssohnovem* koncertu e-mol. Uvajanje solističnih koncertov s slovenskimi umetniki pomenja zopet velik korak naprej. — Koncert »Gl. M.« v Opatiji dne 25. marca t. l., ki je obsegal približno iste zborovske točke, kakor ljubljanski, je donal zboru in njegovemu voditelju *M. Hubadu* zopet veliko novih prijateljev med Hrvati in mnogo ugleda pri tujih kopališčnih gostih. V interesu slovenske pesmi bi bilo sploh želeto, da se »Gl. M.« polagoma sprijazni z velevažnim faktorjem moderne muzikalne propagande — s potovanji. Čehi se imajo temu činitelju zahvaljevati, da se neguje njihova glasba dandanes širom sveta. Mi se s Čehi seveda ne moremo meriti, kar se tiče ustvarjajoče umetnosti. A dobro bi bilo, da se za sedaj vsaj drugi slovanski narodi seznanjajo z našo glasbeno literaturo v dovršeno podanem izvrševanju. Pri današnjih razmerah je pač ljubljanska »Gl. M.« (eventualno s pomočjo v »Zvezi« stoječih društvenikov) jedino poklicana za zunanjo propagando slovenske pesmi. Ni treba, da se stvar prenašajo; vemo, da bo dosti raznih zaprek; a priporočali bi toplo, da se o tem predlogu premišljuje in skuša, najti pota k uresničenju naše ideje. — O koncertu, ki ga je priredila »Gl. M.« dne 10. maja t. l. — zbor je bil letos izredno marljiv — prinesemo izvirno poročilo v prihodnjem sešitku.

Glasbeno Društvo v Ribnici priredi dne 28. maja t. l. svoj drugi pomladanski koncert, čigar program nas je veselo iznenadil. Mešani zbor pod vodstvom *A. Adamiča* bo pel razun treh novejših *Devovih* narodnih *Schwabovo* »Zdaj sam le sem zahajam« in *Adamičevi* »V snegu« in »Fantu«, vse tri iz »N. A.« *P. Tomšičeva* bo izvajala tri Otroške pesmi *Emila Adamiča* (»Solnčece«, »Uspavanka« in »Vesela pesem«), ki so izšle tudi v našem listu, spremljala jo bode na klavir *V. Pickova*. Taki pojavi pričajo, da prodira naša mlada umetnost med ljudstvo. In to je važno. Kajti umetnost, ki jo razumeva le mala manjšina narodova, ne izpolnjuje svojega poklica. Umetnost ljudstvu, ljudstvo za umetnost! Da se more umetnost omenjene vrste negovati na deželi, je hkratu sijajno izpričevalo za samo ob sebi nepokvarjeni okus našega občinstva. Nevarnost, da se ga kvari, preti zastran onih muzikalno-polizobraženih ali sploh neizobraženih »inteligentov«, ki obiskujejo vsako leto Dunaj, ki si iščejo tam umetniške hrane ob Dunajčici ali enakih templjih oskrunjene muze in kolportirajo te stvari kot ekstrakt svetovne »umetnosti« v domovino. Če imajo taki »inteligentje« hkratu odločilno besedo pri pevskih društvih in gledališčih — tedaj z bogom domača umetnost! Glasbeno Društvo v Ribnici je stopilo v vrsto onih resnih glasbenih jednot, ki jim je napredek slovenske pesmi na srcu. Hvala mu!

Gledé pevskega zbora Narodne Čitalnice v Kranju velja isto. Kako izpremenjeno lice je imel njegov koncert z dne 22. aprila t. l. v primeru s koncerti sličnih jednot pred par leti! Skoraj samo nova imena vidimo na sporedu. *Dev* je bil zastopan z dvema mešanima zboroma (»Zarja«, »Barčica«), *Adamič* z mešanim zborom »Zaman pod oknom« (iz »N. A.«), *Schwab* z »Dobrim jutrom« (iz Matičine zbirke). Na vseh koncih in krajih pa je prof. dr. *Pavel Kozina* delaven, koderkoli gre za propagando našega modernega samospeva. Na dijaškem koncertu, ki se je vršil dne 23. marca t. l. v Ljubljani (glej naše izvirno poročilo v današnji številki pod »Koncerti«), je predaval 11, reci ednajst modernih slovenskih samospevov,

med njimi 8 iz »N. A.« Pri Čitalničnem koncertu v Kranju pa je pel med drugimi *Gerbičovo* »Pogled v nedolžno oko«, *Krekovo* »Šum vira in zefira«, *Proházskovo* »Poslednjo noč« (ti dve iz »N. A.«) in *Lajovičovo* »Serenado« (iz Matičine publikacije). Že sedaj se ima moderna slovenska pesem mnogo zahvaljevati drju *Kozini*, ki se je — jedini moški pevec, kolikor nam znano — intenzivno zanimal za novo produkcijo na samospevskem polju in zastavlja nesebično svoje moči v službo napredka. Kozinovo ime se bo moralo imenovati, koderkoli se bo govorilo o naši glasbeni probuji in o preosnovi slovenskega samospeva.

Za III. koncert Gl. Dr. „Ljubljane“ v Ljubljani se obeta poleg že naznanjenih novitet *Lajovica*, *Gerbiča*, *Schwaba*, *Kreka* in *Svetka* dvoje simfoničnih skladb *Lajovica* in *Premrla*, katere bo izvajala Slovenska Filharmonija. Na IV. koncertu namerava »Ljubljana« proizvajati *Cherubinijev* »Requiem«, ki je za Slovence novost.

Zpěvácký spolek slovanský ve Vidni je pri koncertu dne 22. marca t. l. prednašal *Schwabovo* »Dobro jutro«.

Iz »N. A.« so se prednašale razun na drugih mestih navedenih med drugimi še sledeče skladbe: *Schwab* »Slanica«, moški zbor, *Adamič* »Dekletce, podaj mi roko«, mešan zbor (Oboje: Trst, Sv. Ivan, Del. Pev. Dr. »Ilirija«), *Gerbič* »Gondolirjeva pesem«, ženski zbor (Sisak, Hrv. Pj. Dr. »Danica«), *Jenko* »Na tujih tleh« (Škedenj, »Velesila«), *Dr. G. Ipavic* »Tiček«, *Adamič* »Zapuščena«, mešana zbor, *Parma* »Poslednja noč«, *Dev* »Ptička« samospeva (Vse štiri: Dunaj, Izobr., Zab. in Podp. Dr. »Zvezda« oz. solistinja *Ivanka Hrastova*), *Adamič* »Prišla je jesenska noč«, *Vilhar* »Proljetni zvuci«, *Vinko Vodopivec* »Sijaj, sijaj lunica«, mešani zbori (Vse trije: Kronberg, K. S. Izobr. Dr.), *Vasilij Mirk* »Katica«, moški zbor (Praga, Slov. Akad. Spolek »Adrija«).

O klavirskih skladbah, izišlih v „N. A.“, smo v zadnji številki pod naslovom »Naše skladbe« trdili, da se še nobena ni predavala javno. Oziraje se na to opazko nam naznanja g. *Stanko Premrl* v Ljubljani, da je on pri veselica družstva »Straže« oziroma pri sestanku »Danice« o priliki kat. shoda na Dunaju igral naslednje kose: *Adamič* »Nekdaj je bil«, *dr. Jos. Ipavic* »Scherzo«, *Dr. B. Ipavec* »Kolo«, *Gerbič* »Romanca«. Torej vendar ena častna izjema!

„**Slovan**“ objavlja v 4. snopiču precej površno kritiko o 1. zvezku »N. A.« Kritik je zagrabil eno jedino nedolžno, mimogredočo opazko pod črto in jo je postavil na sramotni oder. Vso drugo vsebino ignorira. Morda radi tega, ker mu sicer ugaja? Če je tako, ga prosimo, da v bodoče tudi omenja, kar je po njegovem mnenju hvalevredno. Ne radi tega, ker hočemo biti pohvaljeni — Bog obvari — temveč, da se bo dala povzeti iz njegovega referata zvesta slika obravnavanega predmeta. In to je želeto, ker je pri leposlovnem listu, kakoršen je »Slovan«, računati s pretežno nestrokovnjaškim občinstvom, ki se hoče iz takih referatov informirati. Ravno »Slovanove« kritike izza zadnjega časa dihajo tako blagodejno objektivnost in pričajo o takem razumevanju modernih teženj in o tako iskreni, navdušeni ljubezni do umetnosti, zlasti do nove slovenske glasbe, da bi bilo želeto, naj bi bila ta poročila popolna tudi v označenem oziru. — V 6. snopiču poroča »Slovan« o 2. številki »N. A.« in sicer samo o glasbenem delu. Obe poročili sta označeni s šifro *K*.

„**Dom in Svet**“ je prinesel v 5. št. v obče stvarno kritiko o 2. zešitku »N. A.«. Da spada *Krekov* samospev »Šum vira in zefira« tudi v — »koš«, smo vzeli smehljaje na znanje. Točna analiza klavirskega kosa »Po ljubih potih« priča o recenzentovi vestnosti ravno tako kakor ugotovitev tiskovne napake na strani 20., 1. takt 2. sistema, kjer manjka križec pred basovo noto d (torej *dis*, ne, kakor domneva kritik, *h*!).

Slov. Ilustrovani Tednik prinaša v 13. št. z dne 19. maja t. l. dobro uspela portreta *Pavle Boletove* in *Leopolda Kovača*, solistov Matičinega koncerta z dne 10. maja t. l. Boletova je pela part Uršike, Kovač naslovno vlogo v *Prešeren-*

Parmovi baladi. V štev. 6. in 7. je bil list priobčil nekaj slik od potovanja ljublj. Glasbene Matice v Opatijo. (Pozdrav na Volovskem, prihod v Opatijo, pevski zbor »Gl. M.« leta 1908, dobro zadeta portreta *M. Hubada* in *Fr. Gerbića*, pevski zbor na Dunaju l. 1896.) Škoda, da so klišeji večinoma stari. Umestno bi bilo, da bi bil prinesel list sliko sedanjega pevskega zboru; gotovo bolj umestno in važnejše, kakor — no recimo: — kakor ovekovečenje situacije, kako »Štefeta ženejo«!

Cerkveni Glasbenik, mesečno glasilo Cecilijinega Društva v Ljubljani, ki ga ureja *Stanko Premrl*, je priobčil v 2. številki portret in životopis *dr. Andreja Karlina*, sedanjega škofa tržaško-koperskega, ki je bil od l. 1904. do 1910. urednik imenovanega lista, od leta 1905. do 1910. pa tudi predsednik Cecilijinega Društva. V isti številki poroča *Fr. Kimovec* o novoustanovljeni Višji Cerkveno-glasbeni Šoli v Rimu (Scuola superiore di musica sacra), njenem programu in značaju. *P. Hugolin Sattner* piše v 3. in 4. številki o kritiki splošno in s posebnim ozirom na cerkveno glasbo. Kot dobre lastnosti kritike navaja: Kritika mora biti resnična, pravična, jasna, dobrohotna in podučna. Ona torej ne sme biti neresnična, krivična, nejasna, malenkostna, strankarska. Članek je vreden, da se ga čita in — uvažuje! V štev. 2—5 priobčuje *Fr. Kimovec* razpravo »Kako naj se stare orgle popravljajo«. Razun večjih člankov prinaša »Cerkveni Glasbenik« poročila o cerkveno-glasbenem življenju iz raznih krajev, stvarne kritike cerkveno-glasbenih del in cerkveno-glasbeno prilogo.

Nove skladbe, ki so došle uredništvu v oceno:

Viktor Parma: Povodni mož. Balada. Zložil France Prešeren. Za soli, zbor in orkester uglasbil in slavnemu pevskeemu zboru Glasbene Matice poklonil —. Priredba za klavir 2/ms. Ljubljana, Ig. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg. (K 4.—).

Alozij Mihelčič, op. 12.: Asperges me in Vidi aquam za mešan zbor. Založil skladatelj. (Cena K —70).

Frančišek Kimovec: Srce Jezusovo, vse hvale najbolj vredno. 21 pesmi na čast presv. Srcu Jezusovemu (6 mašnih, 11 raznih, 3 blagoslovne, 1 slovesna hvalnica [150. psalm]) uglasbil —. Ljubljana, Katoliška Bukvarna 1910 (Cena partituri K 2.40, glasovi po K —50).

Matko Brajša-Rašan: Hrvatske narodne popijevke iz Istre (50), svjetske i crkvene. Chansons nationales croates d'Istrie. Sabrao i harmonizovao za muški i mješoviti zbor —. Svezak I. Pula, Jos. Krmpotić 1910. (Cena K 2.40.)

Anton Grum: 10 obhajilnih in 2 v čast presv. Srcu Jezusovemu. Za mešan zbor zložil —. Ljubljana. Založil skladatelj 1910. (K 1.—)

Stanko Premrl: Slava Brezmadežni. Zbirka mešanih, moških in ženskih zborov. (Marijine, evharistične in druge pesmi). Druga, izboljšana izdaja. Na podlagi prve od p. Angelika Hribarja prirejene izdaje uredil —. Ljubljana, Katoliška Bukvarna 1911. (K 1.20, v platno vezan izvod K 1.80).

Ocene navedenih del prinesemo po možnosti.

Umrl je v Ljubljani dné 23. marca t. l. *Slavko Cepuder*. Pokojnik je bil nad vse navdušen za petje in je vodil petje v Bizoviku in pri društvu »Slavec«.

Skladatelj Emil Adamič je bil izvoljen za pevovodjo »Učiteljskega Društva za Trst in okolico.«

Franu Gerbiću je podelila »Glasbena Matica« povodom petdesetletnice njegovega delovanja, hkratu sedemdesetletnice, diplomo, ki jo je izdelal akad. slikar *Maksim Gaspari* po narodnih motivih.

Anton Verovšek, režiser in igravec, deluje od leta 1886. na slovenskih odrih ter je vzgojil celo vrsto domačih igralcev. Zato je imel dné 5. marca t. l. svoj častni večer na Slov. Dež. Gledišču v Ljubljani.

Vaclav Talich je glasom dnevniških poročil poklican na mesto prvega kapelnika Slov. Dež. Gledišča v Ljubljani. Talich je študiral zadnji čas v Lipskem. Po drugih poročilih je Talich to mesto zopet odložil.

Gerbićeva »Jugoslovanska rapsodija« je imela tudi pri koncertu pevskega društva »Kolo« v Zagrebu dné 10. marca t. l. velik uspeh. Posebni odbor »Kola« je odlikoval navzočega skladatelja s kratkim nagovorom ter mu izročil lovorov venec z napisom »Nestoru slovenskih skladateljev Franu Gerbiću Hrv. Pjev. Društvo »Kolo« v Zagrebu, 10./III. 1911.«



Naše skladbe.



ve v naši literaturi redki, morda celo sploh še ne uporabljeni muzikalni obliki prinašamo v pričujoči številki: sonatino in invencijo.

V kolikor nam je znano, je *Premrlova* sonatina za klavir prva objavljena skladba te vrste v slovenski glasbi, hkratu šolski primer za to v prvi vrsti mladini posvečeno glasbeno obliko, vsled česar uporabljamo priliko, da skiciramo kratko analizo te skladbe za one, ki žele pri tej priliki dobiti vpogled v eno najvažnejših poglavij muzikalnega oblikoslovja.

Premrlova sonatina sestoji le iz enega stavka. Prvi (tu edini) stavek sonatine kaže v obče obliko prvega stavka klavirske sonate, od katerega se razlikuje le po obsegu in pomembnosti tem in po obsegu tako imenovane »izpeljave« (Durchführung). Ker je torej sonatina v svojem prvem stavku takorekoč sonata v tesnem, lažjem slogu, dobivamo pri tej priložnosti hkratu tudi vpogled v sestavo prvega sonatnega stavka.

Isti se deli v 3 dele: prvi del kaže dve kontrastujoči temi, moško in žensko, drugi del se peča s tematično obdelavo teh tem, tretji del je ponovitev prvega stavka.

I. del. Prva tema se poslužuje vseh oblik, v katerih se izražajo muzikalne misli. Ker je oblika sonatine zelo omejena, vidimo kot prvo temo navadno le osemtaktno periodo, včasih celo le dva- ali štiriktaktni stavek. Tako tudi v Premrlovi sonatini. Prva tema se konča s polovnim, popolnim ali varavim sklepom (Halb-, Ganz-, Trug-Schluss). V našem slučaju se čuti odstavek v 11. taktu, kjer se nahaja zadnja harmonija polovnega sklepa, zgornja dominantna (*a, cis, e*).

Glavni temi sledi medstavek, ki služi v to, da nas prepelje v tonovni način, v katerem naj nastopi druga tema. V durovih sonatinah sledi namreč druga tema v tonovnem načinu zgornje dominante, v molovih sonatinah pa v paralelnem durovem tonovnem načinu. Medstavek vsebuje ali novo misel ali se razvija tematično iz glavne teme.

V našem slučaju leži sonatina v d-molu, druga tema stoji vsled tega v f-duru, ki ga uvaja polovni sklep v 17./18. taktu, končuje z dominantno (*c, e, g*).

Druga tema se razlikuje od prve osobito po značaju, v sonatah navadno tudi po formalni strukturi. Tudi v naši sonatini kontrastira močno akcentovana (moška) glavna tema z mehko (žensko) drugo temo.

Po drugi temi sledi sklepni stavek kot nekak privesek, začeni v 32. taktu, končavi se s 37. taktom. S tem je končan prvi del sonatine, ki se eventualno ponavlja od začetka.

II. del sonatnega stavka se imenuje izpeljujoči stavek ali izpeljava (Durchführung) in se predstavlja kot tematična obdelava motivov prve ali druge teme ali obeh tem prvega dela. Večkrat se jim pridružujejo motivi iz medstavka in sklepnega stavka, bodisi kot vodilne melodije, bodisi kot spremljevalne figure. V sonatini igra ta del manjšo vlogo kakor v

sonati, kjer mora izpeljava nuditi raznovrstne formelne konstrukcije, številne sklepe, vse to polifonsko in modulatorično bogato opremljeno. Značaj sonatine je otroška priprostost, tako glede ubranosti kakor glede umetniške znamenitosti. Pri sonati se ravno tu posebno kaže skladateljeva tehnika, dočim zahteva prvi del pred vsem nadarjenost v iznajdbi melodičnih domislekov. Drugi del se konča s polovnim sklepom na dominantni glavnega tonovnega načina.

V Premrlovi sonatini spoznavamo v drugem delu takoj glavno temo iz prvega dela. Konec drugega dela čutimo pri polovnem sklepu v 60./61. taktu.

III. del prinaša reprizo glavne teme in medstavka v istem ton. načinu ali (v molovi sonati) eventualno tudi v durovem tonovnem načinu istega imena. Medstavku, ki se konča s polovnim sklepom v 78./79. taktu, sledi druga tema, transponovana v glavni tonovni način (d-mol).

Zakaj toliko po šoli dišečih besed? Prvič, ker Slovenci še nimamo oblikoslovja, ne svojega, ne prevedenega; drugič in poglavitno pa raditega, ker bi si želeli, da posvečajo naši skladatelji svojo posebno pozornost redko uporabljenim formam, zlasti pa sonatni obliki, ki je podlaga skoraj vseh velikih form (uvertur, simfonij itd). Pesniške oblike, kakor jih nahajamo v ogromni večini naših skladb, ne zahtevajo veliko stavbinskega talenta in tehniške izurjenosti. Vsled tega jih tudi že več ali manj dovršeno obvladamo. Sonatna oblika pa je trd oreh, a hkratu ključ k velikim formam instrumentalne glasbe. Čez sonatino najdemo pot do sonate, od tam pa v danes še oddaljeno kraljestvo simfonskih tvorb.

Krekova četveroglasna invencija »Blagor jim!« stavi mešanemu zboru strogo kontrapunktično nalogo. Če smemo v sonatini videti malo, otroško, nežnejšo skromnejšo sestro velike, resne sonate, nahajamo slično razmerje med invencijo in fugo. Natančneje se v konstrukcijo te kontrapunktične oblike ne moremo in nočemo spuščati. Teoretično izobraženemu glasbeniku je znana izza študij, ki jih je posvetil Bachu in njegovi instrumentalni kontrapunktiki. On se tudi v prvi vrsti zanima za intimni organizem polifonske skladbe. Laika tudi dolga in široka razkladanja ne morejo dosti poučiti. On naj pusti celotno delo učinkovati ná-se.

Skladba ni lahka, a za temeljito izobražene zборе morda prav hvaležna. Navadni obseg zborovskih glasov ni prekoračen, v tem oziru ni težav.

Nasprotno se bodo pa *Devovega* moškega kora »Kvišku plava« mogli lotiti le zbori z globokimi in — nota bene! — plemenitimi basi. Nežna ubranost prvega dela in njegove repetitive izključuje trpke glasove. Precej bogata modulacija bo tudi drugim glasovom napravila marsikatero preglavico. Raditega se pogumni pevovodje in pevci ne bodo ustrašili težkoč, temveč jih bodo ravno le-te mikale, da zastavljajo vse moči v kolikor možno dovršeno prednašanje ubranosti polnega kosa.

Samospeva »Narodna« (*Saša Šantel*) in »Da sem jaz ptičica« (*Žiga Poljšek*) stojita pod znamenjem narodne pesmi. Razlikujeta se vendar bistveno v nalogi, ki sta si stavila skladatelja. Šantel si je ustvaril svojo (umetno) melodijo, a jo obdeluje v narodnem zmyslu priprosto. Poljšek vzame naroden motiv in ga obdeluje umetniško, s pomočjo moderne bogate harmonike. Tako smo dobili v Šantlovem delcu v narodnem duhu zloženo umetno skladbo, v Poljškovem pa z umetniškim aparatom opremljeno narodno pesem. Oba načina hvalevredna!

Prihodnja številka »N. A.« bo posvečena »Glasbeni Matici« v Ljubljani. Uredništvo je bilo mnenja, da se zahvalijo »Novi Akordi« naši Matici za koncert z dne 5. februarja t. l. najprimerneje na ta način, da sestavimo eno številko iz »Glasbeni Matici« poklonjenih skladb onih slovenskih skladateljev, ki so bili zastopani na sporedu tega koncerta. V to svrhu se je obrnilo uredništvo do vseh označenih komponistov s prošnjo, naj nam pripomorejo k udejstvovanju naše ideje. In glej! Vsi

so se z veseljem in navdušenjem odzvali našemu vabilu, izvzemši častnega člana »Glasbene Matic«, *Jakoba Aljaža*, ki se za naše vabilo še zmenil ni.

Več o skladbah in njih izvajanju v književni prilogi 5. številke.

Naša vrla »Glasbena Matica« naj sprejme to poklonitev kot malo protidarilo za njen trud pri pospeševanju slovenske moderne, naj vidi v njej izraz hvaležnosti za njeno delovanje v pretekli sezoni, hkratu pa izraz iskrene želje, naj deluje tudi bodoče v sedaj inavgurirani smeri. Le v vzajemnem delovanju ustvarjajočih in izvršujočih činiteljev leži bodočnost naše umetnosti. Raditega bomo postavili 4. številki Gregorčičevo apoteozo bratske složnosti kot nekako geslo na čelo: »Bratje, v kôlo se vstopimo!«, v kolo skupnega delovanja in prijateljskega medsebojnega podpiranja!



Izza tujih odrov.

Franca Neumanna (Čeha) opera »Ljubimkanje« je dosegel tudi v Kölnu in v berlinski Komični Operi nenavaden vspeh (Prim. »N. A.« IX/47).

Bittnerjeva opera »Muzikant« je imela tudi v Dvorni Operi v Draždanih odločen vspeh. Julij Bittner je Avstrijec in po svojem poklicu sodnik. Novo njegovo opero »Der Bergsee« so tudi že sprejeli za prvo uprizoritev v draždanski Dvorni Operi.

Pantomima »Snežak« mladega *Eriha Wolfa Korngolda* (Prim. »N. A.« IX/47) je ugajala tudi pri prvi predstavi v Češkem Narodnem Gledišču v Pragi.

Siegfried Wagner je dovršil novo opero »Schwarz-Schwanenreich«.

»Der ferne Klang« je nova troaktna opera, ki jo je spesnil in uglasbil *Franc Schreker* na Dunaju. Ravnateljstvo dunajskega Dvornega Opernega Gledišča je delo sprejelo za uprizoritev v prihodnji sezoni.

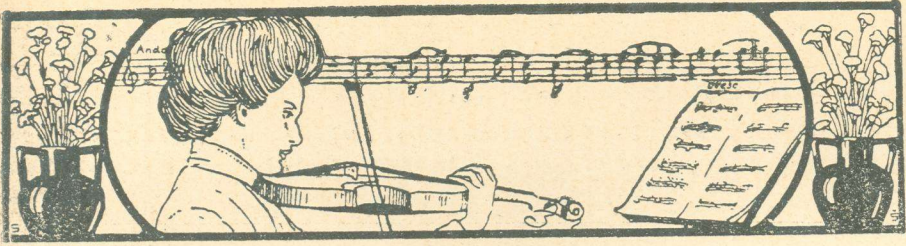
Med opernimi novostmi izza zadnjega časa naj bodo omenjene: *František Picka*: »Malír Rainer« (Praga, Č. N. Gledišče), *Saint-Saëns*: »Dejanira« (Monte Carlo), *Gabriel Dupont*: »La Glu« (Bruselj, Monnaie-Gledišče), *Mario Costa*: »Kapitan Fracassa« (Dunaj, Ljudska Opera), *Georges Hue*: »Le Miracle« (Pariz, Velika Opera), *Dr. Sepp Rosegger* (sin P. K. Roseggerja): »Črni doktor« (Gradec, Mestno Gledišče).

Pravljčna drama »Krasuljica« *Antonije Kassowitz-Cvijič*, ki jo je uglasbil *I. pl. Zajc*, je žela pri premieri v Hrv. N. Gledišču v Zagrebu odločno priznanje. Kakor poročajo dnevnikarji, je uglasbil *Zajc* tudi novo enodejansko opero »Oče naš«.

Češkega skladatelja Karla Weissa muzikalno komedijo »Revizor« (po znani, a tu zelo pokvarjeni Gogolovi veseloigri istega imena) so dali z lepim vspehom na dunajski Ljudski Operi.

Albinjeva opereta »Baron Trenck« se je predstavljala v Londonu v prisotnosti skladatelja.

»Izdajstvo« se imenuje nova opera ravnatelja moskovskega konservatorija, *M. Ipolitova-Ivanova*. Opera je pri predstavi v gledišču Solodovnikova v Moskvi izredno ugajala. Libreto obdeluje boj med Kristjani v Georgiji in med Perzijci v XVI. stoletju. Glasbi pripisujejo melodioznost, mestoma celo eksotičen značaj.



Odmevi iz koncertne dvorane.

»**Quo Vadis**«, dramatični oratorij poljskega skladatelja *Sr. Nowowiejskega*, je imel tudi pri prednašbi v Lipskem nenavaden uspeh.

Weingartnerjeva tretja simfonija (e-dur, op. 49) je bila prvič igrana pod skladateljevim vodstvom na koncertu dunajskih filharmonikov.

Sergij Ljapunov je dirigiral Filharmonski Orkester v Berlinu in predaval zgolj skladbe svojega rojaka *Balakireva* (uverturo h »Kralju Learu«, simfonijo c-dur, klavirski koncert).

»**Zakaj? Odkod? Kam?**« se nazivlja nov oratorij *Avgusta Bungerta* (na besede Sv. pisma). Delo je imelo pri prvi prednašbi v Bonnu (Mestno Pevsko Društvo) živahen uspeh. Kritika hvali zlasti II. in III. del in vidi osobito v zadnjem delu, »Spoznanju«, eno najboljših del, ki so bila ustvarjena tekom zadnjih let.

Češko Pevsko Društvo »Lumir« na Dunaju je prednašalo pri koncertu dne 30. aprila t. l. *Dvořákov* oratorij »Svatební košile«. V solističnih partijah so sodelovali *Ana Stretti-Šourková*, *Alojz Fiala*, (sedaj tenorist na brnskem Narodnem Gledišču) in *Emil Burian* (baritonist Č. N. Gledišča v Pragi).

Paderewskega novo simfonijo h-mol so prednašali prvič v Varšavi. Velikansko delo, (kojega prednašanje traja 70 minut) sestojata iz treh delov; scherzo še ni dovršen. Simfonija je komponovana v spomin na nesrečne dni poljske januarske revolucije leta 1863. Za motiv uničujoče sile je uporabljal skladatelj tri basovske sarrusofone in bilo (Schlaginstrument) »tonitruon«, ki ga je izumel Paderewski sam. Delo je imelo pod vodstvom *Opieńskega* popoln uspeh.



S knjižne mize in iz glasbene mape.

Novosti muzikalnega knjigotržstva (navedene z izvornim naslovom) so med drugimi: *Dr. Zdzislaw Jachimecki*: Josef Haydn. Kraków. Odbito w drukarni »Czasu« 1910. — Fr. Schubert: Zimní cesta. V prekladu *Otakara Zieleckého*. Nakl. F. Chadím, Praha, Vodičkova ul. (K 1.—). — *Franz Graeflinger*: Anton Bruckner. Bausteine zu seiner Lebensgeschichte. Mit vielen Porträts, Ansichten und Faksimiles. München, R. Piper & Co. 1911 (vez. M 7.—). — *Richard Wagner*: Mein Leben. München. F. Bruckmann A. G. 1911. (2 zvezka v izv. vez. M 25.—).

»**Česká Hudba**«, glasbeni list, ki izhaja dvakrat na mesec v Kutni Gori na Češkem (naročnina celoletno K 10.—) in ki prinaša osobito obilo lahko izvedljivih, vendar nikdar plitvih, deloma celo na visoki umetniški stopnji stoječih skladb, je prinesla v literarni prilogi 1. letošnjega sešitka izvleček Jenkove avtobiografije iz »N. A.« IX/17 sl. List priporočamo najtopleje zlasti onim, ki si žele nabaviti dobro domačo glasbo za razmeroma zelo nizko ceno.

»**Neue Musik-Zeitung**« (Stuttgart-Leipzig) prinaša v 13. sešitku tek. letnika članek »Glasba« iz nenatisnjene zapuščine *Leva Tolstega*. (Prevedla Marija Bessmertny). Ta člančič je list

iz dnevnika izza časa pisateljeve mladosti, v katerem se peča slavni romanopisec in mislec zlasti z Beethovno sonato pathétique. Tekom razprave se obrača seveda tudi zoper ilustrativno oziroma programsko glasbo. Vendar dokumentuje ta ekscerpt vsekakor, da so se nazori Tolstega tekom njegovega življenja glede glasbe v odločilnih točkah izpreminjale.

»**Der Merker**«, avstr. časopis za glasbo in gledišče, je posvetil štev. 10/11 spominu *Schuberta* in pesnika *Bauernfelda*, 12. štev. pa *R. Straussu* in njegovemu pesniku *Hofmannsthalu* (v proslavo prve predstave »Rožnega kavalirja« na dunajski dvorni operi). V 13. snopiču prispeva *Lola Lorme* pod naslovom »O Chopinu, Delacroix in G. Sandovi« par karakterističnih potez iz življenja omenjenih umetnikov. V članku nahajamo tudi mično epizodo o poljskem pesniku Mickiewiczu izza časa njegovega občevarja z omenjeno družbo umetnikov v Parizu.

»**Hudební Revue**«, češki glasbeni list, ki ga izdaja praška »Umělecká Beseda« in ga urejata *Karel Stecker* in *Karel Hoffmeister* (naročnina celoletno K 10.—), je podal v dosedaj izišlih 5 številkah IV. letnika obilo najzanimivejših zgodovinskih, teoretičnih in kritičnih člankov, ki se odlikujejo vsi po širokem obzorju in znanstveni stvarnosti, ter nebroj poročil in drugega dragocenega gradiva. Nedostaje nam prostora, da bi navajali le naslove poglavitnih essejev. Kot za Jugoslovane posebno zanimivo naj omenimo samo članek *Franca Lhotke* »O razvoju glasbenega življenja na Hrvaškem«, ki je objavljen v številkah 1. in 2. tekočega letnika. Glasbenikom, ki se pečajo temeljito in ex professo z našo umetnostjo, tega elitnega časopisa ne moremo dosti priporočati. Želeti bi bilo, da se najde kdo izmed naših nadarjenih kritikov, ki bi kratko in jedernato, pred vsem pa objektivno poročal o glasbenem življenju med Slovenci. Posebno moderno gibanje izza zadnjih deset let bi bilo vredno, da se bratskemu narodu v poglavitnih potezih skicira. Kajti o naših kompozicijskih pridobitvah novejši dobe Čehi še površno niso informirani. »Slovenec sem« in »Domo-vini« itd. so lepe pesmi, ki jih ljubimo in ki jih ljubijo tudi drugi slovanski narodi. A s takimi pesmimi se današnja slovenska produkcija ne more identifikovati, iz česar sledi, da društvo »Slavec«, ki ignorira moderno produkcijo popolnoma, tudi takrat, kadar »zastopa« — kakor je bilo po vseh dnevnih čitati — »slovensko pesem med bratskim narodom«) ni poklicano, gerirati se kot reprezentant slovenske pesmi. Tako uzurpirano zastopstvo moramo, dokler se smer društva ne spremeni temeljito, odločno odklanjati. Ker se, žal, poklicani faktor, naša »Glasbena Matica«, do sedaj še ni mogel odločiti, predstaviti se češki publiki in seznaniti jo z novejšimi slovenskimi proizvodi, bi bilo velike važnosti, da se informira češko občinstvo vsaj omenjenim potom o naših težnjah in našem delu. — »Hudební Revue« prinaša razun prebogat literarne snovi od slučaja do slučaja tudi umetniško izdelane ilustrativne in na višku stoječe glasbene priloge. Revijo še enkrat toplo priporočamo.

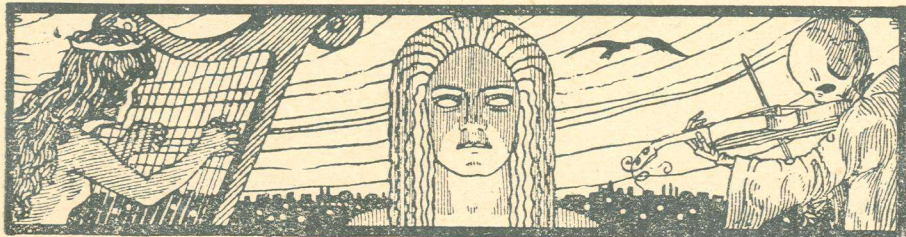
»**Pjevački Vjesnik**«, glasilo »Saveza Hrv. Pjev. Društva« in »Zveze Sl. P. Društev« (Zagreb) priobčuje v trojnatem sešitku 2—4 kratko razpravo »Glazbena izvedba« iz peresa *Antuna Dobroniča*, dalje začetek članka »O dirigiranju«, kratko zgodovino Hrv. Pj. Društva »Zrinjski« v Osjeku prilikom njegove desetletnice, poročila o glavnih zborovanjih in programe koncertov raznih pevskih društev ter razne vesti.

»**Savez srpskih pjevačkih društava**« je začel v Zomboru izdajati kot svoje glasilo nov srbski glasbeni mesečnik »Гусле«. Letna naročnina stane K 3, polletna 1.50. — Doslej je izšla ena številka.

»**Věstník pěvecký a hudební**«, ki ga izdaja »Jednota Českých Pevských Društev« in ureja *dr. Z. Zanke* (Naročnina celoletno K 3.—), piše v štev. 4/5 med drugim o »N. A.«: »Číslo lednové a únorové... repraesentuje se velice slibně... Doporučujeme našim pěvcům co nejlépe.« In naša pevska društva??!

»Bulletin Français de la société internationale de Musique« (Pariz) je prinesel v letniku 1909 med drugim članek »Douze mélodies inédits de Mousorgski« (12 neobjavljenih melodij Musorgskega), ki sta ga sestavila *Charles Malherbe* in *Louis Laloy* in ki je opremljen z notno prilogo. — Tudi v Londonu izhajajoči »Monthly musical Record« objavlja v letniku 1909 članek o Musorgskem in njegovih metodah (»Moussorgski and his methods«), v katerem opisuje *Albert Visetti* skladateljevo uporabljanje človeškega glasu brez besed.

»Slavisches Tagblatt« priobčuje v 63. številki z dne 23. januarja t. l. v prevodu odlomek iz biografije *B. Smetane*, ki jo izda znani češki glasbenik *A. Piskáček*.



Umetnikov življenje in stremenje.

Razni jubileji in spominski dnevi. *Karel Stecker*, profesor praškega konservatorija, temeljit teoretik, pisatelj in skladatelj ter sourednik češkega mesečnika »Hudební Revue«, je praznoval dné 22. jan. t. l. svojo petdesetletnico. — Akademično Pevsko Društvo v Krakovu praznuje 27. maja t. l. petindvajsetletnico svojega obstanka. — *Filip Bláha*, emer. profesor praškega konservatorija, timpanist evropskega glasu, je slavil 3. febr. t. l. sedemdesetletnico. — *Anton Verovšek*, slovenski igravec, eden prvih in najboljših naših glediščnih umetnikov, ki si je pridobival največjo popularnost s svojimi komičnimi kranjskimi tipi, je obhajal meseca marca t. l. petindvajsetletnico svojega delovanja pri slovenskem gledišču. (Prvič je bil nastopil v »Revizorju«). O tej priliki je prinesel Slov. Ilustr. Tednik v 3. št. z dné 10. marca t. l. umetnikov portret in njegovo sliko v vlogi Martina Krpana. — Praško pevsko društvo »Hlahol« praznuje petdesetletnico, praški konservatorij pa stoletnico svojega obstanka. O slavnostih, ki se vrše o teh prilikah, prinesemo izvirno poročilo. — Češko-slovansko Pevsko Društvo v Berlinu slavi od 13. do 15. avg. t. l. petdesetletnico svojega obstanka. — *Julij Junek*, virtuoz na čelo in član dvornega orkestra na Dunaju (naš čislani sotrudnik), je imenovan za profesorja na »Novem Konservatoriju« na Dunaju.

Kapelnik A. pl. Zemlinsky, doslej na dunajski Ljudski Operi, je prevzel mesto prvega kapelnika na Nemškem Dež. Gledišču v Pragi, ki ga vodi po Neumannovi smrti *Henrik Teweles*, dosedanji glavni urednik časnika »Prager Tagblatt«.

Dr. Hans Richter, slavni dirigent Wagnerjevih del, ki je bil zadnja leta v Oxfordu in je vodil več angleških glediščnih in orkesterskih jednot (med zadnjimi tudi Hallé Concerts v Manchestru), je ostavil delovanje v javnosti. Richter je 67 let star.

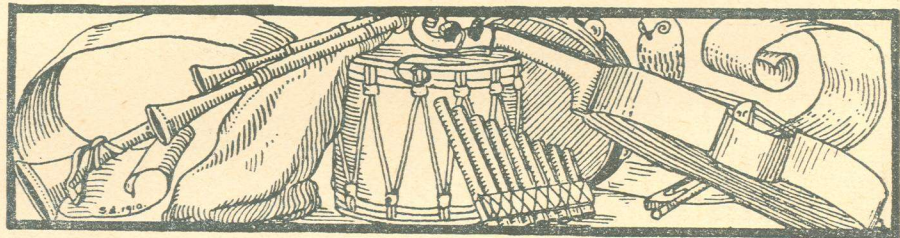
Vika Englova, hrvaška umetnica, doslej visokodramatična operna pevka na kr. operi v Hannoveru, je angažirana za solistične partije na dunajski Ljudski Operi. Englova je rojena v Sisku. Absolvirala je bila Zem. Gl. Zavod v Zagrebu in dunajski konservatorij.

Anka Horvat, hrvaška operna pevka, je nastopila dné 12. marca t. l. pri matineju Orkestra Dunajskih Glasbenikov na Dunaju, kjer je pela veliko arijo iz Verdijevega »Plesa v maškerah«.

Smetani postavijo spominsko ploščo na poslopju češkega pevskega društva »Hlahol« v Pragi, ki slavi petdesetletnico svojega obstanka. *Smetana* je bil društvu eden prvih dirigentov (leta 1863).

Novi grobovi. Znani klavirski humorist *Oto Lamberg* je umrl. — Dné 11. aprila t. l. je umrl dolgoletni junaški tenor

Češkega Narodnega Gledišča v Pragi *Wladyslaw Kohman Florjański*, star 57 let. Florjański, kojega prvi učitelj petja je bil naš *Gerbić* za njegovega učiteljevanja na Ivovskem konservatoriju, je deloval zadnji čas kot režiser Ivovske opere. — *Anne Judic*, slavljena operetna pevka, je umrla v Nizzi. — *Viljemina Nerudová*, slavna virtuoziinja na gosli, je umrla 15. aprila t. l. v Berlinu, 72 let stara. — Umrl je *Aleksander V. Vjerzbilovič*, znani virtuoz na čelo, profesor peterburškega konservatorija, 62 let star. — *Jindřich Mošna*, slavni in najstarejši češki igravec (roj. l. 1837.), je umrl v Pragi. On je bil eden najboljših čeških komikov in zelo popularen. — Ob sklepu uredništva je prestopil prag večnosti eden največjih sodobnih glasbenikov: *Gustav Mahler* ni več med živimi, umrl je dné 19. maja na Dunaju. Mahler je bil rojen dné 7. julija 1860 (dan ni gotov; glej *Stefan*: Gustav Mahler. Eine Studie über Persönlichkeit und Werk.) v Kalištu na Češkem. Obiskoval je gimnazijo, pozneje vseučilišče in konservatorij na Dunaju. Leta 1880. je začel kapelnikovati v Hallu na Gornjem Avstrijskem, v Ljubljani, Olomucu in Kasslu. 1885. je postal kapelnik Nemškega Dež. Gledišča v Pragi, 1888. operni ravnatelj v Budimpešti, 1891. prvi kapelnik na hamburškem Mestnem Gledišču. Od leta 1897. do 1907. je bil kapelnik oziroma ravnatelj dvorne opere na Dunaju. Doba njegovega delovanja na dvorni operi je bila hkratu doba največjega napredka tega umetniškega instituta. Od leta 1898. do 1900. je vodil tudi koncerte dunajskih filharmonikov. Leta 1909. je prevzel vodstvo Filharmonskega Orkestra v Novem Yorku. Iz Amerike se je vrnil letos bolan najprej v Pariz, potem na Dunaj, kjer je končno podlegel zastrupljenju krvi. Mahler ni bil samo eden prvih dirigentov naše dobe, temveč tudi skladatelj, ki je stremeljal po najvišjih idejah in jih je znal izrazovati na čudovito duhovit in iskren način. V naglici naj bodo tu omenjene le njegove simfonije (8; osma je lansko leto v Monakovem pod skladateljevim vodstvom žela pravi triumf), njegove »Humoreske« za orkester, njegov zbor s soli in orkestrom »Das klagende Lied«, njegovi samospevi kakor »Lieder eines fahrenden Gesellen«, »Lieder aus Des Knabens Wunderhorn«, »Kindertotenlieder«, itd. itd. O Mahlerju je izšlo že več monografij. (*Schiedermair*, Gustav Mahler, Lipsko 1900, *Specht*, Gustav Mahler, Berlin 1905, *Stefan*, Gustav Mahler, Ein Bild seiner Persönlichkeit in Widmungen. Monakovo 1910, *Stefan*, Gustav Mahlers Erbe, Monakovo 1908, *Stefan*, Gustav Mahler, eine Studie über Persönlichkeit u. Werk., Monakovo 1910 itd.)



Pêle-mêle.

Erotika in — »Novi Akordi«. Prejeli smo sledeči sestavek, ki ga je spisal *P. Hugolin Sattner* in sopedpisal *Stanko Premrl* in ki ga objavljamo v bistveno neizpremenjeni obliki: »Novi Akordi« so zelo, zelo poživali glasbeno stremenje med Slovenci in zbudili marsikateri talent. Zavozili so s krepko roko v moderni tok, in mi, ki smo se prej zadovoljili z ljubkimi preprostimi pesmimi (Po jezeru, Otok bleški, Tam za goro itd.), smo se hitro dvignili do umetnostne pesmi v pravem pomenu besede. Sicer se še ne moremo na stran postaviti drugim narodom, ki so živeli v ugodnih razmerah in dosegli višek glasbene nabrazženosti; vendar se mi zdi, da smo Slovenci na najboljšem potu tjekaj.

Izredne vrednosti pa je književna priloga »Novih akordov«, ki motri naše delovanje, hvali, graja, bodri, sondira, kakor zdravnik, da včasih boli, vendar zdravi, nas seznanja z glas-

beno literaturo drugih narodov, nam razširja obzorje, nas pelje preko mej naše male domovine in nas pripravlja za svetovno pozorišče. In ker je naš narod nadarjen za glasbo, kakor redko kateri, zategadelj gremo naproti lepi bodočnosti. Včasih ni bilo prilike učiti se; dandanes nam je vse na razpolago. »Glasbena Matica« daje nadarjencem temelj, pošilja jih na visoke šole in jih podpira. V doglednem času se bo temeljito izpremenilo na polju domače glasbe.

Največ se goji pri nas slovenska pesem, večja dela so bele vrane. Lirik *Gregorčič* nam je zapustil obilnega in krasnega materiala, in skladatelji so z veseljem segli po njem. Taki pesniki so seveda redko nasejani, v novejši dobi nam jih naravnost manjka, pesnikovanje tedaj daleč zaostaja za produktivnimi skladatelji. Skladatelji paberkujejo pri raznih pesnikih, a v izbiri niso vsikdar srečni.

Ljubavne pesmi so se vedno spevale in se bodo menda do konca dni; saj je ljubezen hčerka nebeška, toda le čista, idealna ljubezen, ne pa podla nasladnost. Nekateri skladatelji v tem pogledu niso zbirčni, in tako se zlagajo in prepevajo pesmi, ki žalijo nežni čut, in je človeku res težko prisostvovati taki produkciji. V pevskih društvih je zbran večinoma mladi svet, ki trpi veliko škodo in izgubi ono naravno sramežljivost, ki je najlepši kras mladeniča, zlasti pa dekleta.

Zgled »Katica« v I. zvezku »N. A.« l. 1911. — Fant je priukal pod dekletino spalnico, vtrgal najlepši nagelj, češ, saj ni greh. Zjutraj zarana je fant odukal, greda za njim pa je bila poteptana. — Glosa: Fant je zvalil dekle v greh pod navadno pretvezo: saj to ni nič hudega. Domov gredé uka na glas, da si potolaži vest, dekle pa joka — prepozno.

Jeli prav, opevati greh, uglasbiti take stvari in jih prepevati? Če je to prav, potem smo padli jako globoko, in z našo kulturo ni Bog ve kaj. Ko bi se ta pesem kdaj postavila na koncertni program, tedaj noben sramežljiv človek ne more h koncertu. *Pavčičeva* pesem v 1. številki, krasna v glasbenem oziru, besedilo opeva objem ženske. Objemaj kogar hočeš, če ne poznaš nič višjega, a vzgojevalno to ni.

Tudi pesem, ki pripoveduje, da fant vsak večer hodi pod dekletino okno »na božjo pot« (Bogu na pot), ne zasluži tako krasne uglasbitve, ker stvar že diši po besednem svetoskrunstvu.

Kratko svarilo: Skladatelji, bodite previdni v izbiri besedila, ne opevajte podlih, grešnih stvari; ljubavne pesmi naj bodo dostojne! Greha nihče ne bo zatrl na svetu, buditi in opevati ga, pa res ni potrebno.

Stanko Premrl.

P. Hugolin Sattner.

Naše stališče je morda znano. Mi spoštujemo vsako naziranje, ki je resno in pošteno. Raditega smo tudi natisnili predstoječi memorandum, da se more ravnati po njem, kogar prepriča. A to je tudi vse, kar moremo storiti zanj. »N. A.« niso leposlovni list. Tem manj imajo povoda, spuščati se v kritiziranje tekstov s kateregakoli stališča in odklanjati dovršene skladbe zgolj radi tega, ker utegne njihovo — samo ob sebi umetniško — besedilo morda temu ali onemu posebno občutljivemu okusu manj ugajati; ne glede na to, da bi s tako cenzuro uprizarjali znova davno dobojevan literarni boj, za kojega nam manjka danes že vsak interes. Radi tega tudi ne preiskujemo, ali opevajo citirane pesmi, ki sicer deloma sploh niso izšle v »N. A.«, v resnici greh, ali niso morda solze, ki jih pretaka zapeljana Katica, zelo moralno svarilo*), ali ni morda ono »besedno svetoskrunstvo« le zelo nedolžna stvarica, njen pesnik spreten žongler z blestečimi besedami in konec potrdilo, kako tudi on zaupa svojemu Bogu. Ali toliko smemo in moramo povdarjati: Mi erotičnih motivov gotovo ne iščemo. Dopisnik sam priznava, da se seksualna ljubezen — žal ali hvala Bogu, o tem se tudi ne prerekamo — ne da spraviti z zemlje. Da; njej se imamo celo zahvaljevati za nebroj naj-

*) Mimogrede omenjeno opeva ravno *Gregorčič* isto snov z isto simbolično sliko v pesmi »Izgubljeni cvet« (Poezije I. str. 30), isti *Gregorčič*, kojega delo odobravata dopisnika sama neomejeno.

krasnejših umetniških del. Radi tega ljubezni tudi iz »N. A.« ne moremo pregnati. Povprečno moralno naziranje žalečih tekstov ali celo lascivnih ali obscenskih besedil pa niso »N. A.« nikoli prinesli in jih tudi v bodoče ne bodo!

Končno pa je apel dopisnikov, naj bodo skladatelji previdni v izbiri besedil, v splošnem zmislu res vsega uvaževanja vreden. Takoimenovanega »Kitscha« res ni treba še povečati ali ovekovečiti z glasbo. Teksti naj imajo sami na sebi literarno vrednost in se naj strinjajo z izbrano vrsto muzikalnega izrazovanja. (V zadnjem oziru torej izrecne »Jaz«-pesmi nikoli za zbor! Izrecne ženske pesmi nikdar za moški glas ali narobe itd.) V teh ozirih podpisujemo tudi mi ono svarilo z obema rokama in kličemo: Poboljšajmo se!

Pripravljalni odbor za spomenik slovenskima skladateljema Ipavcema nam je poslal III. izkaz darovateljev, ki ga, žal, radi tesnega prostora ne moremo objaviti. Nabranih je doslej K 1077·50. Odbor se zahvaljuje za dosedanje prispevke in prosi pevska in druga društva, naj prirede veselice in koncerte v ta namen. Hkratu se obrača s prošnjo za darila do posameznikov. Odbor je založil tudi lepe razglednice, s slikama Ipavcev, ki se prodajajo v korist spomenika. Poslednje se naročajo pri blagajniku *Jankotu Artmanu* v Št. Jurju o. j. ž.

Enketo o dunajski opereti je sprožil dunajski dnevnik »Die Zeit«. Rezultat je objavil v št. 2965 z dne 25./12. 1910, št. 2971 z dne 1./1. 1911 in št. 2978 z dne 8./1. 1911. Zelo značilno je, da so izjave skoraj vseh znamenitih umetnikov naravnost uničujoče. Omenjamo samo imena nekaterih vprašancev. Skladatelj *Josip Bayer* na Dunaju, ravnatelj *Moric Diesterweg* v Berlinu, komorni pevec in glediščni ravnatelj *Herman Gura* v Berlinu, pisateljica *Angelika pl. Hörmannova* v Innsbrucku, generalni intendant dvornega gledišča *Karl baron Ledebur* v Schwerinu, izdajatelj »Deutsche Rundschau«, *dr. Julij Rodenberg* v Berlinu, skladatelj *Maks Schillings* v Stuttgartu, dvorni igravec *Bernhard Baumeister* na Dunaju, skladatelj in virtuoz *Ferruccio Busoni* v Berlinu, pisateljica *Elizabeta Foerster-Nietzsche* (sestra filozofa) v Weimaru, komorna pevka *Lilli Lehmannova* v Berlinu, pisatelj *Henrik Mann* v Monakovem, skladatelj *dr. Maks Reger* v Lipskem, prof. *dr. Maks Dessoir* v Berlinu, tajni medicinski svetnik prof. *Albert Eulenburg* v Berlinu, skladatelj in kritik *dr. Viljem Kienzl* v Gradcu, glasbeni kritik *Pavel Marsop* v Monakovem, i. t. d. Očitno na strani sedanjih dunajske operete stoje skoraj edinole libretisti in skladatelji — teh operet!

Razpis nagrad. Hrv. Pj. Društvo »Kolo« v Zagrebu je razpisalo za petdesetletnico, ki jo slavi leta 1912., dve nagradi po 500 in 300 K za velik mešan zbor (soli) in orkester oziroma za velik moški zbor. Natečaja se morejo udeležiti zgolj hrvatski skladatelji. Rok do 31. okt. 1911.

Mednarodni glasbeni kongres v Rimu se je vršil od 4. do 11. aprila t. l. Njegov delokrog je obsegal naslednje oddelke: I. Glasb. literatura in glasb. zgodovina. II. Praktična glasba. III. Estetika in filozofija. IV. Pedagogika. V. Glasbila. VI. Stvo-riteljska pravica.

O V. oziroma I. glasbeno-pedagoškem kongresu v Berlinu in na Dunaju ki sta se vršila meseca aprila t. l., prinesemo izvirno poročilo v prihodnji številki.

Dvořákovu zapuščino, sestojajo iz več simfonij, uvertur, klavirskih kosov, pesmi i. t. d., so dediči izročili tvrdki *N. Simrock* v svrhu izdaje. Kakor se sliši, bodo vsa zapuščinska dela dotiskana jeseni t. l.

47. slavlje Splošnega Nemškega Glasbenega Društva (47. Tonkünstlerfest) se bo vršilo letos od 22. do 25. okt. v Heidelbergu. Hkratu se bo praznovala stoletnica *Franca Liszta* in pedesetletnica obstoja imenovanega društva. Dirigentje bodo *dr. Filip Wolfrum* (Heidelberg), *Feliks Mottl* (Monakovo) *R. Strauss* (Berlin) in *Sigmund pl. Hausegger* (Hamburg). Program

bo obsegal večinoma Lisztova dela (oratorij »Krist«, simfoniji »Dante« in »Faust« itd.).

XX. generalni shod „Splošnega Cecilijinega Društva“ se bode vršil letos od 24. do 27. jul. v Innsbrucku. Shod bo obsegal društvena zborovanja in razne cerkvenoglasbene prireditve v cerkvi, razuntega od 20. do 27. jul. koralni kurz. Pouk bo za vse udeležnike brezplačen, 200 udeležnikov dobi tudi stanovanje za 8 dni, potrebna učila, pristopnico brezplačno, vrhutega še malo potovalno doklado. H kurzu so povabljeni vsi, ki se pečajo praktično ali teoretično s koralnim petjem, s poukom v petju in s cerkveno glasbo sploh. Karte za udeležnike po K 4.—, za članove po K 2.—. Vse natančnejše se pozizve pri »Caecilienvereinsbüro, Akademikerhaus, Innsbruck«. (Prošnji vodstva, naj objavimo ves program, radi pičlega prostora, žal, ne moremo ugoditi.)

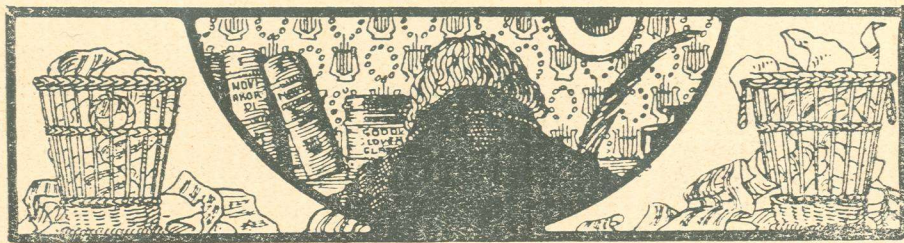
Častni diplom, ki sta bili izročeni častnima članoma Gl. Matice, ravnatelju *Gerbiću* in prof. *Štritofu*, sta izvršila slovenska risarja *Maksim Gaspari* oziroma *Ivan Smrekar*.

Kdo je uglasbil hrvatsko himno? V 10. številki letnika 1910 »Pjevaškega Vjesnika« je priobčen člančič, v katerem trdi *dr. Božidar Kernic* (Samobor), da *Mihanovićeve* himne »Lijepa naša domovino« ni uglasbil *Josip Runjanin*, kakor se je mislilo doslej, temveč ded drja Kernica *Josip Wendl*, vojaški kapelnik v Glinu. Tudi znana koračnica »Oj Banovci« je baje njegova. Seveda je to enostranska trditev, za katero manjka doslej striktnih dokazov.

O »S stilom ujemajočih se programih« objavil je *Karl Friderik Baberadt* v »Rhein und Ruhr-Zeitung« (Duisburg) z dné 4. jun. 1910 članek pod naslovom »Stilreine Programme«, v katerem izraža mnenje, da bodi v vsakem programu neka vodilna misel, bodisi, da se sestavljajo dela po značaju ali narodnosti (na primer le romantiki, ali le Slovani ali le moderni), bodisi, da mu služi za podlago ista ideja (recimo Faustova ideja).

Minimalne gaže za vsa avstrijska gledališča bodo predlagali pri prihodnji konferenci odposlancev Avstrijskega Gledališkega Društva in sicer za 1. vrsto mest (Dunaj, Praga) 150 K, za 2. vrsto (Brno, Gradec) 130 K, za 3. vrsto (Linc, Solnograd, Celovec itd.) 120 K, za 4. vrsto (Dunajsko Novomesto, Buděvice, Plzeň itd.) 110 K, za 5. vrsto (vsi drugi kraji, torej tudi Ljubljana?) 100 K. Deželna predsedništva oziroma namestnike bodo naprošene, da oddajajo koncesije le pod pogojem, da izplačuje dotični gledališki podjetnik vsaj omenjene najmanjše gaže.

Jan Kubelik je kupil za 145.000 K gosli »Emperor«, najkрасnejše Straduarijeve gosli sveta, za katere so bili sedanji imejtelji (dediči nekega angleškega milijonarja) najprej zahtevali celo 240.000 K. Instrument bo razpostavljen na Dunaju, v Pragi, Londonu, Peterburgu, da spoznajo tudi širši krogi njegovo obliko in barvo.



Listnica uredništva.

Vse nestalne cenj. dopisnike in skladatelje, zlasti pa one gg. avtorje, ki si želé natančnejše presoje vposlanih a ne sprejetih skladb, prosimo, da nam blagovolijo naznaniti vselej kako šifro ali psevdonim, pod katerim jim moremo odgovoriti v listnici. Na vprašanja, katerih predmet utegne zanimati tudi širše kroge, odgovarjamo izključno le v listnici. — Č. g. poročevalce uljudno opozarjamo, da moramo rokopise najpozneje do 8. prejšnjega meseca imeti v rokah.

G. B. C. v R. Odgovor je bil že za zadnjo številko pripravljen, a pomoti izpuščen. Oprostite! Vaš »Nokturno« kaže dosti zanimivih posameznosti, vmes pa, žal, tudi mnogo tako konfuznih mest, da stvar v celoti ne more zadovoljiti, neglede na to, da marsikatere, logično morda utemeljene harmonične abstruzitete uho naravnost žali. Zdi se nam, da ste prehvaležni učenec najmodernejše Nemčije. Zapojte rajši svojo pesem! Talent se Vam mora priznavati. Nadejamo se, da moremo prihodnjo Vašo skladbo opremiti z zaznambo: Imprimatur! Prosimo le, da frankirate Svoje pošiljatve prihodnjic zadostno, ker globi zapadlih pošiljatev sploh načeloma ne sprejememo več.

»Na te mislim«. — **Praga.** Blagovolite nam naznaniti Svoj natančni sedanji naslov, da Vam vrnemo zaželjeni rokopis. Naslov na vizitnici ni čitljiv. Pozdrav!

Mnogim c. pošiljateljem skladb. V zadnjih treh mesecih nam je došlo okoli 35 skladb različnega obsega in raznih skladateljev. Vse gospode prosimo potrpljenja. Vsi pridejo na vrsto. A ker absorbuje ocenjenje skladb mnogo časa, zlasti pa prostora, ki nam vsakokrat zmanjkuje, se naj zadovoljijo c. pošiljalci s kratkimi ocenami, ki jih bomo objavljali po vrsti, po kateri so nam dohajale skladbe.

Konec uredniškega dela.

Vsebina: *Fran Gerbić:* Nekoliko podatkov o ustanovitvi slovenske opere pri »Dramatičnem Društvu v Ljubljani«. Črtica iz mojega življenja. — *Janko Žirovnik:* Nekaj zgodovine »Žirovnikovega zbora« v Št. Vidu nad Ljubljano. — *Marko Bajuk:* Nekaj opazk k IV. zvezku Žirovnikovih »Narodnih pesmi«. — Gledišče: *Dr. Ernst Krajanski:* Josip Hatze: »Povratak«. — Koncerti. — Glasbena društva. — Slovenski glasbeni svet. — Naše skladbe. Izza tujih odrov. — Odmevi iz koncertne dvorane. — S knjižne mize in iz glasbene mape. — Umetnikov življenje in stremljenje. — Pêle-mêle. — Listnica uredništva.

Fran Korun:

Violinska šola

ali

pouk v igranju na goslih.

I. zvezek. 2 K 40 h.

To je prvo in edino delo te vrste v slov. jeziku. Avtor pravi sicer skromno v predgovoru, da ne hodi, kar se tiče pouka v igranju na goslih, nobenih novih potov, ampak se drži metode, ki se je po izkušnjah doslej še najboljše obnesla, prinaša pa vendar za nas nekaj novega: porabil je za zglede in vaje mnogo motivov iz slov. narodnih pesmi. Gotovo je, da si učenec vsled tega dotično vajo veliko lažje zapomni in da se mu kot domače blago prej in bolj priljubi. Pouk je sestavljen za učitelje kakor tudi za samouke in bo nedvomno obema dobro služil, kajti pisan je v lahko umevnem jeziku in ne stavi v nobenem oziru prevelikih in pretežkih zahtev. Krog učencev najlepše instrumentalne glasbe se širi zadnja leta tudi na Slovenskem, zato se je nadejati, da se poproda prvega zvezka kmalu toliko, da mu bo v kratkem sledil drugi.

Naročila sprejema

Založništvo L. Schwentner

v Ljubljani.